

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
SERAMİK ANASANAT DALI**

**17. YÜZYIL OSMANLI KAFTANLARINDA YER ALAN
(LALE, HALIÇ İŞİ VE ÇİNTEMÂNİ) MOTİFLERDEN
YOLA ÇIKARAK SERAMİK YÜZEYLERE YENİ
TASARIM ÖNERİLERİ
(YÜKSEK LİSANS TEZİ)**

**Hazırlayan
Nurcihan CİHAN**

**Danışman
Yrd. Doç. Vedat KACAR**

**Eylül 2012
KAYSERİ**

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Nurcihan CİHAN

YÖNERGEYE UYGUNLUK

“17. yüzyıl Osmanlı kaftanlarında yer alan (lale, haliç işi ve çintemâni) motiflerden yola çıkarak seramik yüzeylere yeni tasarım önerileri” adlı Yüksek Lisans tezi, Erciyes Üniversitesi Lisansüstü Tez Önerisi ve Tez Yazma Yönergesi’ne uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Nurcihan CİHAN

Danışman

Yrd. Doç. Vedat KACAR

Anasanat Dalı Başkanı

Doç. Kaan CANDURAN

KABUL VE ONAY SAYFASI

Yrd. Doç. Vedat KACAR danışmanlığında Nurcihan CİHAN tarafından hazırlanan “17. yüzyıl Osmanlı kaftanlarında yer alan (lale, haliç işi ve çintemâni) motiflerden yola çıkarak seramik yüzeylere yeni tasarım önerileri” adlı bu çalışma, jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Seramik Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

...../...../20

JÜRİ:

Danışman : Yrd. Doç. Vedat KACAR

Üye : Doç. Kaan CANDURAN

Üye : Yrd. Doç. Hüseyin ÖZÇELİK

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun/.../20.. tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

.... /...../

Doç. Kaan CANDURAN

Enstitü Müdür V.

TEŞEKKÜR

Türk Sanat tarihine bakıldığında kaftan ve onun benzeri birçok farklı işlevsel obje sanata konu olmuştur. Hazır nesneden yola çıkan sanatçılar zamanın ve sanat anlayışının gelişmesi ile hayatımızda var olan her türlü nesneyi sanat objesine dönüştürmeyi başarmışlardır. Bu çalışmada ise, işlevsel obje olarak bahsi geçen kaftan, lale haliç işi ve çintemâni motifi içeriği ile ele alınmış ve sanatsal çalışmalar bu tema çerçevesinde üretilmiştir.

Çalışmaya hazırlık aşamasında tez konusunun belirlenmesinde, kaftan fikrini bana sunan, tezin oluşma sürecinde teknik ve sanatsal bilgisi ile bana yön veren, çalışma boyunca büyük emek harcayan ve desteğini esirgemeyen değerli danışmanım Yrd. Doç. Vedat KACAR'a, yine tezin hazırlanma aşamasında teknik bilgilerini benimle paylaşan fakültemizin öğretim üyelerinden Sayın Doç. Kaan CANDURAN hocama, çalışmalarım sırasında atölye imkânlarından faydalanmamı sağlayan Mustafa İPEKDERE'ye ve bana gönül desteği veren arkadaşlarıma, hayatım boyunca maddi ve manevi desteklerini hiç esirgemeyen, bana olan güven ve sonsuz sevgilerini her zaman yanımda hissettiğim sevgili aileme, anlayış ve sabırlarından dolayı kızım Safiye Aybala KILIÇ ve oğlum Mehmet Ayberk KILIÇ'a içtenlikle teşekkürlerimi sunarım.

Nurcihan CİHAN

Kayseri, Eylül 2012

17. YÜZYIL OSMANLI KAFTANLARINDA YER ALAN (LALE, HALIÇ İŞİ VE ÇİNTEMÂNİ) MOTİFLERDEN YOLA ÇIKARAK SERAMİK YÜZEYLERE YENİ TASARIM ÖNERİLERİ

Nurcihan CİHAN

Erciyes Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü

Yüksek Lisans Tezi, Eylül 2012

Danışman: Yrd. Doç. Vedat KACAR

ÖZET

Bu tez çalışmasında amaç; 17. yüzyıl kaftanlarında yer alan lale, haliç işi ve çintemâni motifinin motiflerden yola çıkarak seramik yüzeylere yeni tasarım önerilerini uygulamalı olarak incelemektir. Bu çalışmayı yaparken Osmanlı İmparatorluğu zamanında giyilen kaftanların renk, desen özellikleri araştırılmış, literatür taraması yapılmış ve örnek çalışmalar incelenmiştir. Tez üç bölümden oluşmuştur.

Birinci bölüm; bir ana başlık bir alt başlıkta ele alınmıştır. Ana başlıkta; genel olarak Osmanlı İmparatorluğu giyim özelliklerinden bahsedilmiştir. Alt başlıkta; genel olarak tarihsel süreçte Osmanlı İmparatorluğu döneminde giyilen kaftanlar; tanımı, kökeni, kumaş özellikleri, desen özellikleri, renkleri, sarayda ve toplum içerisinde ifade ettiği değeri, anlamı ve saray giysisi olduğundan bahsedilmiştir. Konuya ilişkin literatür taraması yapılarak örnek teşkile edebilecek çalışmalar incelenmiş ve görsellerle desteklenmiştir.

İkinci bölüm; bir ana başlık ve ana başlığa bağlı dört alt başlık ile ele alınmıştır. Ana başlıkta; 17. yüzyıla ait kaftan çeşitleri, tanımı, toplum içinde ve saray erkânı nezdinde kaftanın anlamı ve yeri üzerinde durulmuş, kaftan kumaş ve özellikleri üzerinde durulmuştur. Günümüze kadar gelebilmiş kaftanlar Topkapı Sarayı Müzesi'nde ve kaynaklarda incelenmiştir. Birinci alt başlıkta; sultan kaftanları ve özellikleri, ikinci alt başlıkta; içe giyilen kaftanlar ve özellikleri, üçüncü alt başlıkta; dışa giyilen kaftanlar ve özellikleri, dördüncü alt başlıkta; zırlı kaftanlar ve özellikleri ele alınmış, yazılı ve görsel kaynaklarda konu olarak kaftanın kullanıldığı örnek çalışmalar incelenmiş ve ilgili görsellerle desteklenmiştir.

Üçüncü ve son bölümde ise daha önceki bölümlerde yapılan araştırma ve incelemelerin ışığında kişisel-özgün tasarım gücünden yararlanarak kaftan temalı üç boyutlu seramik formlar dekor sır uygulamaları yapılmıştır. Bu çalışma sürecinde yapılan tasarım aşamaları, şekillendirme aşamaları, fırınlama, dekor aşamaları, sırlama aşamaları, sunum aşamasında yapılan çalışmalardan ve karşılaşılan problemlerden bahsedilmiş, çözüm önerileri ve sonuçları irdelenmiştir. Bu bölüme konu olan çalışmalar kendi görselleriyle zenginleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kaftan, Lale-Haliç İşi-Çintemâni Motifleri, Seramik, Sanat Objesi.

**NEW DESIGN OFFERS ON CERAMIC SURFACES (INSPIRED BY TULIP,
GOLDEN HORN WORK AND CHINTOMANI) PATTERNS ON OTTOMAN
KAFTANS IN 17TH CENTURY**

Nurcihan CİHAN
Erciyes University, Fine Arts Institute
Master's Thesis, September 2012
Adviser: Yrd. Doç. Vedat KACAR

ABSTRACT

Purpose of this thesis is to investigate the reflection of tulip estuary work and the motif of chintemani caftan as applying on ceramic surfaces during of 17th century .While doing this study characteristics of color, pattern of caftans were worn during to Ottoman Empire were investigated a literature research was made and case studies were examined. The thesis consists of three sections.

First part; the two main topics were discyssed. At the first main heading. Generally explained the objcets which are worn during the otoman empire as a historical process; the sefinition, origin, fabric charasteristics, desing leatures colors of cottons and also the walue and meaning of caftans in community. On the other hand it is described as a court dress the review of literature on the subjecct is nerewed and the visual one supported by precedent.

The second main heading ; the characteristics of clothing in the Ottoman Empire is mentioned in general second part; one of the main header and connected the four subheading. On the main title the types of 17th century robe the definition meaning and it's place in society and the court and his people is emphasized . And also the robe fabrics and features are explained.

Robes extand to today were investigated in Topkapi Palace Museum and with other sources. The caftans of sultans their properties one explained on the first sub-sections. The second sub-section is about the features of robes that are wein inside, the third sub-sections is about robes and features that worn out, the fourth sub-sections are considered. Visual and written sources which are about caftan investigated and they one supported on visuals.

On the third and last section, in the light of research and observations made in previous sections, robe themed three dimensional ceramics forms, decorative glave applications were made by the benefit from the power of the orginal and personal design this study is the design stages of the process, forming stages, baking, decorstages, glazing stages. Stage presentation and the encountered problems in the studies were mentioned, solutions and results were analyzed. Studies have enriched ther own wisuals that are subject to this section.

Keyword: Kaftan (Robe), Tulip, Golden Horn Work, Chintemani Motifs, Ceramic and Art Object

İÇİNDEKİLER

17.YÜZYILOSMANLI KAFTANLARINDA YER ALAN (LALE, HALIÇ İŞİ VE ÇİNTEMÂNİ) MOTİFLERDEN YOLA ÇIKARAK SERAMİK YÜZEYLERE YENİ TASARIM ÖNERİLERİ

Sayfa

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK SAYFASI	i
YÖNERGEYE UYGUNLUK SAYFASI.....	ii
KABUL VE ONAY SAYFASI	iii
ÖNSÖZ	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
RESİM LİSTESİ.....	ix
GİRİŞ	1

1.BÖLÜM

1.1. OSMANLI İMPARATORLUĞU GİYİM ÖZELLİKLERİ.....	4
1.1.1.Tarihsel Süreçte Osmanlı Kaftanları	13

2.BÖLÜM

2.1. 17.YÜZYILA AİT OSMANLI KAFTAN ÇEŞİTLERİ	18
2.1.1.Sultan Kaftanları	20
2.1.2.İçe Giyilen Kaftanlar (Entari)	21
2.1.3.Dışa Giyilen Kaftanlar (Merasim Kaftanı).....	24
2.1.4.Zırhlı Kaftanlar	25

2.2. Kaftan Örnekleri.....	26

3.BÖLÜM

3.1. OSMANLI KAFTANLARINDA YERALAN LALE, ÇİNTEMÂNİ, HALIÇ İŞİ MOTİFLERİNİN SERAMİK YÜZEYLERE UYGULAMALARI.....	30
3.1.1.Tasarım Aşamaları	31
3.1.2.Şekillendirme Aşamaları	53
3.1.3.Fırınlama Aşamaları	72
3.1.4.Dekor Aşamaları	74
3.1.5.Sırlama Aşamaları	80
3.1.6.Sunum.....	90
SONUÇ.....	106
KAYNAKLAR	108
RESİM KAYNAKLARI.....	110
ÖZGEÇMİŞ.....	114

RESİM LİSTESİ

Sayfa

Resim 1. Sultan III. Murad'ın Kaftanı 1574-1595, Topkapı Palace	5
Resim 2. Osmanlıda Giyim Kuşam (Genel Görüntü)	5
Resim 3. Sultan II. Selim (Topkapı Sarayı Müzesi)	6
Resim 4. Kaftan	7
Resim 5. Dolaşmalı Düzendeki Yerleştirilmiş Kumaş Motifleri.	10
Resim 6. Şaşırtmalı Düzendeki Yerleştirilmiş Kumaş Motifleri.	10
Resim 7. Üst Üste Sıralı Düzendeki Yerleştirilmiş Kumaş Desenleri.	11
Resim 8. Yatay Düzendeki Yerleştirilmiş Kumaş Motifleri.	11
Resim 9. Şeritli Düzendeki Yerleştirilmiş Kumaş Motifleri.	12
Resim 10. Surnameden Bölük Ağalarına Hil'at Giydirilmesi	15
Resim 11. I. Ahmet (1590 – 1617) Topkapı Sarayı Müzesi	16
Resim 12. IV. Murat (1609 – 1640) Kaftanı	17
Resim 13. Üç benek motifi ile dekore edilmiş, Çocuk kaftanı. 16.yy. ikinci yarısı,	18
Resim 14. Çintemâni ve lale motifli III. Murat'ın Kaftanı	19
Resim 15. Sultan I. Ahmet 17.yy İlk Yarısı.....	20
Resim 16. III. Mustafa'nın Kızı Fatma Sultan'ın Entarisi T.S.M.	22
Resim 17. Çintemâni Motifli İç Kaftanı T.S.M.	23
Resim 18. I. Süleyman'ın Oğlu Şehzade Mehmet'in Tören Kaftanı TSM.....	24
Resim 19. Sadrazam Mahmut Paşa'nın Dışı Kumaş Kaplı Zırh Kaftanı	25

Resim 20. I. Ahmed'e (1603-1617) Atfedilen Kısa Kollu Çocuk Kaftanı	26
Resim 21. Sultan I. Ahmed'e Atfedilen 113 Cm. Uzunluğunda Genç Kaftanı	27
Resim 22. II. Osman'a Ait Üzerinde Kan Lekesi Bulunan Kaftan	28
Resim 23. Sultan IV. Murad'a Ait Olan Uzun Kollu Tören Kaftanı	29
Resim 24. Eskiz çalışmaları Nurcihan CİHAN, 2012.	31
Resim 25. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere Lale ve Haliç İşi Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012	31
Resim 26. Eskiz Çalışmaları Nurcihan CİHAN, 2012.....	32
Resim 27. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere, Lale Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012.	32
Resim 28. Eskiz Çalışmaları Nurcihan CİHAN, 2012.....	33
Resim 29. 3 Boyutlu Uygulamak Üzere, Lale, Haliç İşi ve Çintemâni Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012.	33
Resim 30. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere, Lale Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, ..	34
Resim 31. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere, Lale Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012.	34
Resim 32. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere, Lale Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012.	35
Resim 33. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere, Lale ve Haliç İşi Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012.	35
Resim 34. 3 Boyutlu Uygulamak Üzere, Lale ve Haliç İşi Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012.	36
Resim 35. 3 Boyutlu Uygulamak Üzere, Lale ve Haliç İşi Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012.	36

Resim 36. 3 Boyutlu Uygulamak Üzere, Lale ve Haliç İşi Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012.	37
Resim 37. 3 Boyutlu Uygulamak Üzere, Lale ve Haliç İşi Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012.	37
Resim 38. 3 Boyutlu Uygulamak Üzere, Lale ve Haliç İşi Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012.	38
Resim 39. 3 Boyutlu Uygulamak Üzere, Lale ve Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012.	38
Resim 40. 3 Boyutlu Uygulamak Üzere, Lale ve Haliç İşi Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012.	39
Resim 41. 3 Boyutlu Uygulamak Üzere, Lale ve Haliç İşi Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012.	39
Resim 42. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere, Lale ve Haliç İşi Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012.	40
Resim 43. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere, Lale ve Haliç İşi Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012.	40
Resim 44. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere, Lale Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012.	41
Resim 45. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere, Çintemâni Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012.	41
Resim 46. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere, Lale ve Haliç İşi Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012.	42
Resim 47. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere, Lale Motifli Kaftan Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012.	42
Resim 48. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere, Haliç İşi Motifli Kaftan Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012.	43

Resim 49. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere, Çintemâni Motifli Kaftan Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012.	43
Resim 50. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere, Çintemâni Motifli Kaftan Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012.	44
Resim 51. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere, Haliç İşi Motifli Kaftan Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012.	44
Resim 52. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere, Çintemâni Motifli Kaftan Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012.	45
Resim 53. Lale Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012.....	45
Resim 54. Çintemâni Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012.	46
Resim 55. Çintemâni Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012.	46
Resim 56. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere, Lale, Haliç İşi ve Çintemâni Motifli Kaftan Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012	47
Resim 57. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere, Lale ve Çintemâni Motifli Kaftan Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012	47
Resim 58. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere Lale, Motifli Kaftan Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012	48
Resim 59. Lale, Haliç İşi ve Çintemâni Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012.....	48
Resim 60. Lale, Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012.....	49
Resim 61. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere Lale Motifli Kaftan Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012	49
Resim 62. Lale, Motifli 3 Boyutlu Kaftan Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012.....	50

Resim 63. 3 Boyutlu Uygulamak Üzere Lale ve Haliç İşi Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012	50
Resim 64. 3 Boyutlu Uygulamak Üzere Lale ve Haliç İşi Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012	51
Resim 65. 3 Boyutlu Uygulamak Üzere Lale ve Haliç İşi Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012	51
Resim 66. Plaka Üzerine Uygulanmak Üzere Haliç İşi Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012	52
Resim 67. Plaka Üzerine Uygulanmak Üzere Haliç İşi Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012	52
Resim 68. Plaka Üzerine Uygulanmak Üzere Haliç İşi Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012	53
Resim 69. Şamotlu Çamur ile 3 Boyutlu Lale Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012 ...	54
Resim 70. Kırmızı Çamur ile 3 Boyutlu Lale Motifi Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012.....	54
Resim 71. Kırmızı Çamur Plakaya Lale Motifi Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012 .	55
Resim 72. Kırmızı Çamur Plakaya Lale ve Haliç İşi Motifi Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012	55
Resim 73. Kırmızı Çamur Plakaya Haliç İşi Motifi ve Kaftan Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012	56
Resim 74. Kırmızı Çamur Plakaya Lale Motifi ve Kaftan Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012	56
Resim 75. Kırmızı Çamur Plakaya Lale Motifi Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012 .	57
Resim 76. Kırmızı Çamur Plakaya Lale ve Çintemâni Motifi Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012	57

Resim 77. Kırmızı Çamur Plakaya Lale Motifi Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012 .	58
Resim 78. Kırmızı Çamur Plakaya Lale ve Çintemâni Motifi Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 201	58
Resim 79. Kırmızı Çamur Plakaya Lale ve Haliç İşi Motifi Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012	59
Resim 80. Kırmızı Çamur Plakaya Lale ve Haliç İşi Motifi Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012	59
Resim 81. Kırmızı Çamur Plakaya Lale ve Çintemâni Motifi Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012	60
Resim 82. Kırmızı Çamur Plakaya Lale Motifi Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012 .	60
Resim 83. Kırmızı Çamur Plakaya Lale ve Haliç İşi Motifi Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012	61
Resim 84. Kırmızı Çamur Plakaya Lale ve Haliç İşi Motifi Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012	61
Resim 85. Kırmızı Çamur Plakaya Lale ve Haliç İşi Motifi Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012	62
Resim 86. Kırmızı Çamur Plakaya Lale ve Haliç İşi Motifi Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012	62
Resim 87. Kırmızı Çamur Plakaya Lale Motifi ve Kaftan Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012	63
Resim 88. 3 Boyutlu Lale, Çintemâni ve Haliç İşi Motifi Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012	63
Resim 89. Kırmızı Çamur Plakaya Kaftan Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012	64
Resim 90. Kırmızı Çamur Plakaya Haliç İşi Motifi ve Kaftan Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012	64

Resim 91. Kırmızı Çamur Plakaya Haliç İşi Motifi ve Kaftan Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012	65
Resim 92. Kırmızı Çamur Plakaya Lale Motifi ve Kaftan Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012	65
Resim 93. Kırmızı Çamur Plakaya Haliç İşi Motifi ve Kaftan Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012	66
Resim 94. Kırmızı Çamur Plakaya Haliç İşi ve Çintemâni Motifi ve Kaftan Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012	66
Resim 95. Kırmızı Çamur Plakaya Lale Motifi ve Kaftan Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012	67
Resim 96. Kırmızı Çamur Plakaya Çintemâni Motifi ve Kaftan Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012	67
Resim 97. Kırmızı Çamur Plakaya Çintemâni Motifi ve Kaftan Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012	68
Resim 98. Kırmızı Çamur Plakaya Çintemâni Motifi ve Kaftan Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012	68
Resim 99. Kırmızı Çamur Plakaya Çintemâni Motifi ve Kaftan Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012	69
Resim 100. Kırmızı Çamur Plakaya Haliç İşi Motifi ve Kaftan Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012	69
Resim 101. Kırmızı Çamurla 3 Boyutlu Lale Motifi ve Kaftan Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012	70
Resim 102. Kırmızı Çamurla 3 Boyutlu Lale Motifi ve Kaftan Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012	70
Resim 103. Kırmızı Çamurla 3 Boyutlu Haliç İşi ve Lale Motifi Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012	71

Resim 104. Kırmızı Çamurla 3 Boyutlu Haliç İşi ve Lale Motifi Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012	71
Resim 105 Fırınlama Aşamaları.	72
Resim 106. Fırınlama Aşamaları	73
Resim 107. Fırınlama Aşamaları	73
Resim 108. Fırınlama Aşamaları	74
Resim 109. Kırmızı Çamur Plakaya Çintemâni Motifinin Beyaz Astar İle Dekor Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012, Nurcihan CİHAN, 2012	75
Resim 110. Kırmızı Çamur Plakaya Çintemâni Motifinin Beyaz Astar İle Dekor Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012, Nurcihan CİHAN, 2012	75
Resim 111. Kırmızı Çamur Plakaya Çintemâni Motifinin Beyaz Astar İle Dekor Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012, Nurcihan CİHAN, 2012	75
Resim 112. Kırmızı Çamur Plakaya Çintemâni Motifinin Beyaz Astar İle Dekor Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012, Nurcihan CİHAN, 2012	76
Resim 113. Döküm Çamuru İle 3 Boyutlu Lale Motifi ve Kaftan Uygulaması	76
Resim 114. Döküm Çamuru, 3 Boyutlu kaftan Üzerine Çintemâni Motifinin Karbon Kağıdı İle Aktarılması, Nurcihan CİHAN, 2012	77
Resim 115. Kırmızı Çamur Plakaya Çintemâni Motifinin Fırça İle Dekor Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012	77
Resim 116. Kırmızı Çamur Plakaya Çintemâni Motifinin Fırça İle Dekor Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012	78
Resim 117. Döküm Çamuru, 3 Boyutlu kaftan Üzerine Çintemâni Motifinin Fırça ile Dekor Uygulanması, Nurcihan CİHAN, 2012	78
Resim 118. Döküm Çamuru, 3 Boyutlu kaftan Üzerine Çintemâni Motifinin Fırça ile Dekor Uygulanması, Nurcihan CİHAN, 2012	79

Resim 119. Döküm Çamuru, 3 Boyutlu kaftan Üzerine Çintemâni Motifinin Fırça ile Dekor Uygulanması, Nurcihan CİHAN, 2012.....	79
Resim 120. Bisküvi Pişimi Yapılmış Sırlanmaya Hazırlanan Çalışmalar	80
Resim 121. Bisküvi Pişimi Yapılmış Sırlanmaya Hazırlanan Çalışmalar	80
Resim 122. Dökme Yöntemiyle Sırlama Çalışması.....	81
Resim 123. Dökme Yöntemiyle Sırlama Çalışması.....	81
Resim 124. Çalışmaların Pistole Yöntemiyle Sırlama Aşaması	82
Resim 125. Çalışmaların Pistole Yöntemiyle Sırlama Aşaması	82
Resim 126. Resim 126. Sır Altı Boya Krom Oksit ve Şeffaf Sır Uygulanmıştır.....	83
Resim 127. Beyaz Astar ve Şeffaf Sır Uygulanmıştır.....	83
Resim 128. Bisküvi Pişimi Yapılmış Sırlanmaya Hazırlanan Çalışmalar	84
Resim 129. Mangan Oksit, Krom Oksit, Demir Oksit Ve Şeffaf Sır Uygulaması	84
Resim 130. Mangan Oksit, Krom Oksit, Demir Oksit Ve Şeffaf Sır Uygulaması	85
Resim 131. Sır Altı Kırmızı Çini Astarı Krom Oksit, Demir Oksit Ve Şeffaf Sır Uygulaması	85
Resim 132. Krom Oksit, Demir Oksit Ve Şeffaf Sır Uygulaması	86
Resim 133. 960 °C Pişmiş Şeffaf Sırlı Çalışmaları.....	86
Resim 134. 960 °C Pişmiş Sırlı Çalışmaları	87
Resim 135. 960 °C Pişmiş Sırlı Çalışmaları.....	87
Resim 136. 960 °C Pişmiş Sırlı Çalışmalar.....	88
Resim 137. 960 °C Pişmiş Sırlı Çalışmalar.....	88
Resim 138. 960 °C Pişmiş Sırlı Çalışmalar.....	89

Resim 139. 960 °C Pişmiş Sırlı Çalışmalar.....	89
Resim 140. 960 °C Pişmiş Sırlı Çalışmalar.....	90
Resim 141. Üçlü Lale Yorumu, Nurcihan CİHAN, 2012.....	90
Resim 142. Üçlü Haliç İşi Yorumu, Nurcihan CİHAN, 2012	91
Resim 143. Üçlü Çintemâni Yorumu, Nurcihan CİHAN, 2012	91
Resim 144. Üçlü Çintemâni Yorumu, Nurcihan CİHAN, 2012	91
Resim 145. Çintemâni Motifi Yorumu, Nurcihan CİHAN, 2012.....	92
Resim 146. Çintemâni Motifi Yorumu, Nurcihan CİHAN, 2012.....	92
Resim 147. Lale ve Çintemâni Motifi Yorumu, Nurcihan CİHAN, 2012.....	93
Resim 148. Lale ve Çintemâni Motifi Yorumu, Nurcihan CİHAN, 2012.....	93
Resim 149. Lale ve Haliç İşi Motifi Yorumu, Nurcihan CİHAN, 2012	94
Resim 150. Lale ve Haliç İşi Motifi Yorumu/Detay, Nurcihan CİHAN, 2012	94
Resim 151. Lale ve Haliç İşi Motifi Yorumu/Detay, Nurcihan CİHAN, 2012	95
Resim 152. Lale ve Haliç İşi Motifi Yorumu/Detay, Nurcihan CİHAN, 2012	95
Resim 153. Lale ve Çintemâni Motifi Yorumu/Detay, Nurcihan CİHAN, 2012	96
Resim 154. Lale Motifi Yorumu/Detay, Nurcihan CİHAN, 2012.....	96
Resim 155. Çintemâni Motifi ve Kaftan Yorumu/Detay, Nurcihan CİHAN, 2012	97
Resim 156. Çintemâni, Haliç İşi Motifi ve Kaftan Yorumu/Detay, Nurcihan CİHAN, 2012.....	97
Resim 157. Çintemâni, Haliç İşi Motifi ve Kaftan Yorumu/Detay, Nurcihan CİHAN, 2012.....	98

Resim 158. Lale Motifi ve Kaftan Yorumu/Detay, Nurcihan CİHAN, 2012	98
Resim 159. Haliç İşi Motifi ve Kaftan Yorumu/Detay, Nurcihan CİHAN, 2012	99
Resim 160. Lale Motifi ve Kaftan Yorumu/Detay, Nurcihan CİHAN, 2012	99
Resim 161. Lale Motifi ve Kaftan Yorumu/Detay, Nurcihan CİHAN, 2012	100
Resim 162. Lale Motifi ve Kaftan Yorumu/Detay, Nurcihan CİHAN, 2012	100
Resim 163. Haliç İşi Motifi ve Kaftan Yorumu/Detay, Nurcihan CİHAN, 2012	101
	101
Resim 164. Çintemâni Motifi ve Kaftan Yorumu/Detay, Nurcihan CİHAN, 2012	101
	101
Resim 165. Haliç İşi ve Kaftan Yorumu/Detay, Nurcihan CİHAN, 2012.....	102
Resim 166. Haliç İşi ve Lale Motifi Yorumu/Detay, Nurcihan CİHAN, 2012	102
Resim 167. Çintemâni, Lale Motifi ve Kaftan Yorumu, Nurcihan CİHAN, 2012	103
	103
Resim 168. Çintemâni, Lale Motifi ve Kaftan Yorumu , Nurcihan CİHAN, 2012	103
	103
Resim 169. Çintemâni ve Kaftan Yorumu , Nurcihan CİHAN, 2012	104
Resim 170. Haliç İşi ve Lale Motifi Yorumu/Detay, Nurcihan CİHAN, 2012	104
Resim 171. Haliç İşi ve Lale Motifi Yorumu/Detay, Nurcihan CİHAN, 2012	105
Resim 172. Haliç İşi ve Lale Motifi Yorumu /Detay, Nurcihan CİHAN, 2012	105

GİRİŞ

Anadolu toprakları, günümüze kadar birçok uygarlığı beslemiş olması nedeniyle kültürel ve sanatsal anlamda zengin bir birikime sahiptir. Anadolu Selçuklu Devleti ve Osmanlı İmparatorluğu, bu topraklarda varlık gösteren sanatsal anlamda ön plana çıkmış ve özellikle dokuma sanatı alanında en zengin örnekler vermiş olan medeniyetlerdir.

Saraya bağlı olarak gelişen kumaş sanatı, dokumadaki titizliğin yanı sıra, kullandıkları motifler açısından da oldukça zengin örnekler veren, aynı zamanda saray kaftanlarının oluşmasına ve ihtişamına da zemin hazırlamıştır.

Giyim kültürü, Türklerin dünya sanatına en önemli katkılarından biridir. Osmanlı dokuma kültürü, giyim kültürü ile birleşmiş ve güzel eserler ortaya çıkmıştır. Orta Asya'nın kuzeyinde yaşamış Türklerin, göçebe atalarına kadar uzanmakta olan dokumacılık ve giyim kültürüne sahip olduğu bilinmektedir. İki bin yıllık süreçte, yaşadıkları coğrafyanın ve yaşam koşullarının sürekli değişmesi ile karşılaştıkları kültürlerden de etkilenecek dokumayı, sanatsal ve teknik açıdan geliştirmişlerdir.

Saray ve çevresi için dokunan kumaşlarda teknik ve kompozisyon çok daha güçlü ve etkileyici bir biçimde kendini göstermektedir.

Osmanlı giyim kuşamı, altı yüzyıl boyunca benzer kıyafetlerden oluşmuştur. Osmanlı giyimi biçimsel olarak aynı ilkeler doğrultusunda kalmış ve sadece detaylar değişmiştir. Genelde kaftan; entari, hırka ve şalvardan daha fazla kullanılmıştır. Bu kıyafetlerden en belirleyicisi de “ kaftanlar” dır. Kaftan, bir saray giysisidir. Bu kaftanların çoğu saklama koşullarından veya zamana karşı dirençli olmadıklarından günümüze kadar ulaşamamıştır. Kaftanlar statü belirleyen giysilerdir. “Onur” giysisi olarak adlandırılan bu kaftanlar padişahlar tarafından giyildiği gibi sarayda bulunan üst düzey kişiler tarafından da giyilmektedir. Değerli kumaşları, aksesuarları ve kumaş desenleri ile kaftanlar sembol oluşturmaktadır. Ayrıca kaftanlar, görkemli görünüşleriyle padişahların güç ve saygınlık simgesi olarak da kabul edilmiştir.

Padişah ile saraylının tüm giysilerinin belli kurallara bağlı kalması nedeniyle, özellikle Padişahın günlük kıyafetlerinde, tören elbiselerinde (Kaftan) kumaş cinsine ve

desenlerine büyük titizlik gösterilmesi saray tezgâhlarının gelişmesinde önemli rol oynamıştır. İmparatorluk büyüdükçe imalât çeşitlenmiş ve zenginleşmiştir. Buna bağlı olarak da saray ahalisinin kaftanları gelişmiş, güzelleşmiştir.

Osmanlı İmparatorluğu'nda en değer verilen kaftan kumaşı “seraser” idi. En iyi cinsinin İstanbul'da saraya bağlı tezgâhlarda seraserci başının nezaretinde dokunduğu ve adına da (İstanbul Seraseri) denildiği bilinmektedir.

Sultan kaftanlarının dokunuş ve kullanılan malzeme çeşidi yönünden aldığı isimler; atlas, canfes, çatma, seraser, serenk, selimiye, kemha ve gezidir. İlk zamanlar sade olan padişah kaftanları sonraları daha da mükemmelleşmiştir. Kaftanlara kürkler ilâve edilmiş. Bu kürkler; samur, kakûm, foyum, (hermin) denilen cinslerden oluşmuştur.

Kaftanlar, içe ve dışa giyilmek üzere iki tür dokunmuştur. Dışa giyilenler merasim kaftanlarıdır. Bunlar altın telli çatma veya seraserden yapılmıştır. Bunlar da diğer kaftan biçimlerinden yenin (omuzlardan inen ikinci kol) görünüşünü görkemli yapmak ve merasim usulüne göre bayramlarda ve cüluslarda öpülmek gibi tarihî bir görevi vardı.

Topkapı Sarayı Müzesi'nde bulunan kaftanların, asırlar değiştikçe kumaş cinsleri de değişmektedir. Fakat kaftan formları hemen hemen aynı kalmaktadır. Çoğunlukla kaftanlar önden açık, yakasız veya küçük dik yakalıdır. Ayrıca uzun veya kısa kollu cepli ve yanları yırtmaçlıdır.

Kaftan işlevsel yönünden ayrı olarak yüzyıllar boyunca İmparatorluk halkının ona yüklediği kavramsal anlamları da taşımıştır. İmparatorluğun var olduğu süreçte bütün toplumlar, kaftana güç, şan, şeref ve azamet gibi anlamlar yüklemiştir. Bu inancın temel sebebi dokuma, form, renk ve desen özelliklerinin yanı sıra padişahların kullanmış olmasıdır. Gerek renk, form ve desen olarak gerekse yüklendiği anlam bakımından kaftan, seramik sanatına konu edilmeye ve sanat objesi olarak yeniden tasarlanmaya ve şekillendirmeye çok uygundur.

Araştırma evrenini 16. ve 17. yüzyıla sınırladım. Çünkü 16. yüzyılın ikinci yarısı ile 17. yüzyılın birinci yarısında askeri, siyasi ve sanat alanında bölgesel güç olarak en ihtişamlı (yükselme) dönemini yaşamıştır. Ayrıca Çintemâni, Lale ve Haliç İşi motiflerinin kaftanlarda en çok kullanıldığı bir dönemdir.

Bu tezin amacı 16. ve 17. Yüzyıl kaftanlarında yer alan Lale, Haliç İşi ve Çintemâni motiflerinin seramik yüzeylerde geleneksel içeriğe sadık kalınarak yeniden tasarlanması ve işlevsel özellikleri olan kaftanların sanatın konusu olabileceğini sanat yoluyla ifade etmektir. Tarih boyunca birçok farklı obje sanat objesine dönüştürülmüştür. Bu tezde ise konu olarak Osmanlı İmparatorluğu döneminde saray mensuplarınca günlük hayatta sıklıkla kullanılan ve bir tekstil ögesi olan kaftanların, Lale, Haliç İşi ve Çintemâni motifleri gibi süsleme özelliklerinden yola çıkarak seramik kaftan formuyla, dekor uygulamaları ve konuya özel sırlama teknikleri kullanılarak seramik yüzeylerde etkilerini araştırmak sanat objesine dönüştürmektir. Bunu yaparken bu konuda daha önceden yapılmış sanatsal örnekler araştırılmış ve incelenmiştir. Kaftanın kendi içindeki tarihi ve tarihi süreç içerisinde ona yüklenen kavramlardan yola çıkılmış, motiflerin özüne sadık kalınmış ve kişisel-özgün sanatsal yaratım gücünden faydalanılmıştır.

Sonuç olarak ortaya seramik sanatı tekniği ile örtüşen kaftan temalı üç boyutlu çalışmalar çıkmıştır. Bu çalışma süreci ve konu hakkındaki geniş bilgiler tezin ilerleyen bölümlerinde ayrıntılı olarak irdelenmektedir.

1. BÖLÜM

1.1. OSMANLI İMPARATORLUĞU GİYİM ÖZELLİKLERİ

Tarih boyunca her millet kendi kültürüne, örf ve adetlerine aynı zamanda da ekonomik düzeyine paralel olarak çeşitli motifler ve malzemelerden (keçe, yün, pamuk, kadife, ipek vb.) kumaşlar üretmiştir.¹

Osmanlının giyim kuşam özelliklerini belirlerken, yazılı ve görsel kaynaklardaki bilgilerin gerçeğe uygunluklarını belirleyecek en önemli belgeler kuşkusuz ki günümüze ulaşabilen maddi kültür örnekleridir. Giyim kültürünün parçaları olan bu öğeler kaftanlar, entariler, başlıklar, ayakkabılar, kemerler, kaşbastılar vs. olarak günümüze ulaşabilmiştir. Sayısal anlamda çok yeterli olmasa da tarihin o dönemlerinin gerçek tanıkları ve belgeleridir.

Topkapı Sarayı Hazinesi'nde korunarak günümüze ulaşmış kaftanlar giyim türlerinin önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Bu giysi örnekleri dönemin giysi modellerini yansıtmakla birlikte kesim teknikleri, kumaş türleri ve kumaşlarda görülen motif özellikleri hakkında da bilgiler aktarmaktadır. Saray hazinesinde saklanan bu giysiler saray giyiminin zenginliği hakkında da fikir vermektedir. Çoğu ipekli kumaşlardan yapılmış giysilerde altın ve gümüş iplikler de kullanılmıştır. Kumaş desenlerini oluşturan bitkisel ağırlıklı motif seçimlerinin yanı sıra Çintemâni, hilâl, Çin bulutu, üçgen, eşkenar dörtgen vb. çok değişik süsleme öğelerinin de kullanıldığı zengin bir bezeme programının var olduğu görülmektedir.²

¹ Şöhret Aktepe, “Günümüz Tekstil Desenlerinde Klasik Osmanlı Saray Kumaşlarının Etkisi (16.Y.Y.)”, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Geleneksel Türk Sanatları Ana Sanat Dalı yüksek Lisans Tezi, İstanbul. 2009, s.5

²Ö. Hakan Çetin “Osmanlı İmparatorluk Dönemi Fotoğraf Sanatında Türk Giyim-Kuşamı (1600-1700)”Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Doktora Tezi I.Cilt Ankara. 2008, s. 79

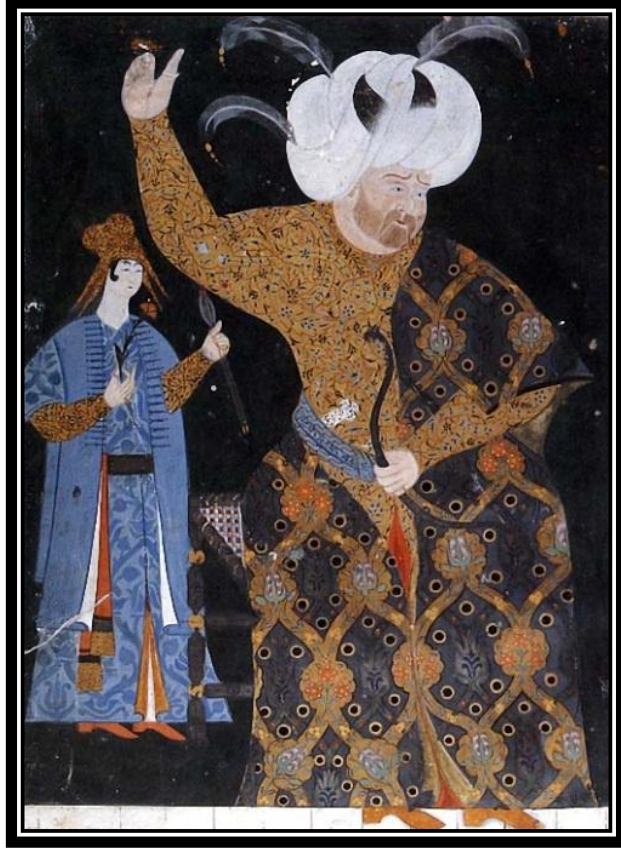
Resim 1. Sultan III. Murad'ın Kaftanı 1574-1595, Topkapı Palace

Resim 2. Osmanlıda Giyim Kuşam (Genel Görüntü)

Türk devletleri hiyerarşisi içerisinde ayrı bir yere sahip Osmanlılarda giysiler, kişinin toplumdaki konumunu göstermekteydi. Giysinin rengi, biçimi, kumaşın cinsi, kıyafet sahibinin toplum nazarında yerini yansıtmaktaydı. Ayrı ırk ve dine bağlı kişilerin de

kendilerine özgü ve birbirinden bağımsız kıyafet şekilleri vardı. Selçuklulardan sonra onun devamı olarak kendisini gösteren Osmanlı Devleti, giyimde de belli bir döneme kadar benzerlik arz eder. Özellikle hoşgörülü bir padişah olan Fatih Sultan Mehmet'ten sonra İslam topraklarındaki toplum yansımasının genele yayıldığı görülür. XVI. yy. giysileri ve süslemeleri, İslam kuralları çerçevesi içerisinde kalmakla beraber yeniliklere de açık bir tutum sergilemekteydi.³

Resim 3. Sultan II. Selim (Topkapı Sarayı Müzesi)

Osmanlı Devleti'nin kuruluşunda Fatih Dönemi'ne kadar Türk giyimine ait yeterli ve güvenilir bir bilgi bulunmamaktadır. Fatih döneminden sonraki Türk giyimi hakkındaki bilgiler ise yabancı gezgin ve ressamların eserleri ile Türk ressamlarının minyatürlerinden öğrenilmektedir. Hükümdarların ölümünden sonra giyimlerinin saklanması ile bu giysiler günümüze kadar ulaşılabilmiştir.

³ Lale, s, 14

Osmanlı İmparatorluğu döneminde giyim, önemli bir tasarım ögesi olarak kabul edilmiştir. Hatta tekstil ve giyim, özellikle bu iletişim dili açısından üzerinde çok durulan ve devlet düzeyinde titizlikle denetlenen bir konu olmuştur.⁴

Dönemin kıyafetlerinin en önemli özellikleri, bol dökümlü, örtülü ve uzun olmalarıydı. Kadınlar şalvar, hırka, gömlek, entari; erkekler şalvar ve çarık giyerlerdi. Her meslek grubunun kendine ait bir kıyafeti bulunuyordu. İmparatorluk her türlü sanat ve zanaatta olduğu gibi giyim kuşamda da 16. yüzyılda en yüksek düzeyine ulaşmıştı.⁵

Resim 4. Kaftan

Giyim, kuşamı oluşturan genel etkenlerin yanında kişinin özellikleri de kıyafeti oluşturan önemli unsurlardı. Kişinin ekonomik, kültürel, mesleki durumunun yanında; evli, bekâr, nişanlı, dul, çocuklu oluşu gibi sosyal durumu ile giyim zamanının da kıyafetin oluşmasında önemli rolü vardı. Bayram, düğün, nişan, kına gibi günlerde

⁴Akkaya, s, 12

⁵<http://www.edebiyadvesanatakademisi.com>

Anadolu insanı “adamlık” dediği en güzel giysilerini giyer. Ev içi kıyafetleri de ayrı özellikler taşırdı. Gündelik kıyafetler çok kullanımdan çabuk yıpranması sebebiyle günümüzde çok azına ulaşabilmiştir.

Saray kıyafetleri ise hanedan üyeleriyle, saray kölelerinin çoğunluğunun kadifeler ve değerli metal tellerle dokunmuş renkli kumaşlar yani kemhalar giydikleri bilinmektedir. Padişahlar, halkın katıldığı büyük törenler için altın ve gümüş ile dokunmuş seraserler giymişlerdir. Bu kumaşlar rahatsız edecek derecede sert olduğundan daha az resmi durumlarda sarayda yerini kemha, kadife veya düz kumaşlara bırakmış olması yüksek bir olasılıktır. Din adamları kesinlikle düz kumaş giyerlerdi. Ulema, minyatürlerde de hiçbir zaman desenli kumaşlar içinde betimlenmemiştir. Törenlerde, izleyicileri Osmanlı İmparatorluğu’nun zenginliği ve kudreti karşısında etkilemek için canlı renklerle özenle desenlendirilmiş kumaşlar kullanılmıştır.

Padişahın gündelik kıyafet donanımları ise çorapla başlar iç donu, zıbın, gömlek, şalvar, iç kaftanı (entari) ve dış kaftanı ile tamamlanırdı. İç kaftanı üzerine şal veya Trablus kuşak sarılır ya da cevheri kemer (mücevherli kemer) takılırdı. Başa da devrin modası kalıpta “yüksek kavuk” giyilirdi. Törenlere ağdalı havayı veren belki de ağır ipekliden yapılma kol ve etekleri yerlere kadar uzanan kaftanlardı.⁶

Devlet yönetimi açısından toplum düzeninin sağlanması amacı ile birey açısından ise bir yere ait olma güvencesinin hissedilmesi amacı ile Anadolu’da bütünleşmiş olan farklı grupların, farklı giyim alışkanlıklarını sürdürmelerine önem verilmiştir. Bu nedenle dönem dönem yasalar çıkarılmıştır. Osmanlı yönetiminde, saraylı ve Müslüman uyrukluların, azınlık ve yabancıların sosyal düzeylerini, yörelerini, inanç ve mesleklerini belirtecek türde çok farklı giyim alışkanlıkları olduğu görülmektedir.

İmparatorluğun kuruluşundan sonra iç düzenin sağlanması için kılık kıyafet ile ilgili yasalar çıkarılmıştır. Külâh, börk, kavuk, sarık gibi serpuşlar, entari, cepken, cüppe, kaftan gibi giysilerin ve merasim kürklerinin malzemesi, şekli, dokuması, rengi, astar ve süslemeleri nizamla bağlanmıştır. Örneğin Türkmenler, rengârenk tülbentlerle süslü Şaman başlığı renginde, kırmızı keçeden külâh giymişlerdir. Bey’ler sefer zamanı Bilecik’te yapılmış beyaz keçeden külâh giyerek merasimlere bunun etrafına muslin

⁶Akkaya, s, 13

sararak sarıklı çıkmışlardır. Devlet yönetimindeki vezirler, komutanlar, eğitimli kişiler yeşil astarlı, kürksüz, beyaz sof yahut sırmalı elbise giymiş, omuzlarında şal taşımışlardır. Saraylılar, ordu ve halk giysi konusunda nizam ve alışkanlıklara uymak zorundadır. Ancak sultan basit ya da süslü istediği dokumalardan giysiler kullanabilmiştir.⁷

Osmanlı kumaşlarını kumaş yapan unsurlardan biri, desenlerin zenginliğidir. Motifler, kumaşlarda bir kompozisyon şeklinde ahenkle dokunmuştur. Kumaş desencileri, kumaşın eni ve boyunca motiflerin yerleşimlerini, düzenlerini en iyi şekilde ayarlayarak deseni ortaya çıkarırlardı.⁸

Yükseliş döneminde Türk kumaşları bütün Avrupa'da tanınmış, İsveç'e kadar yayılmıştır. Moskova, kremlin müzesi silah sarayında rahipler için hazırlanmış eski Türk kumaşından 7 adet ağır kemha kaftan görülmektedir. Moskova metropolitleri 17. yüzyılda merasimlerde hep bu Türk kumaşından çok gösterişli kaftanları giyiyorlardı.⁹

Kumaş tasarımında sanatsal ve teknik konular birbirlerine iyice bağlıydı. Kumaş desencileri motifin, sadece şeklini değil; rengini, boyutlarını ve bir boy kumaşta nasıl tekrarlanacağını da belirlerdi. Bu nedenle desenciler, belirli dokumaların özellikleriyle, iplik cinsleri, tekrar düzenleri ve renk yerleşimleriyle; en önemlisi de tezgâhların gereksinimleri ve renk etkileri ile ilgili iyi bir bilgiye sahip olmaları gerekliydi.

Motif bakımından zengin olan Osmanlı Türk kumaşlarında en çok bitkisel motifler olan çiçekler, yapraklar, ağaçlar kullanılmıştır. Osmanlı dönemi öncesine kadar çok kullanılan hayvansal figürler ise nakkaşlar tarafından seyrek olarak kullanılmıştır. Kullanılan motifler dolaşmalı, şaşırtmalı, üst üste sıralı, yatay ve şeritli düzenlerde kumaşa yerleştirilmiştir.

⁷ Aylin Berk, "Seçilmiş Örneklerden Bulgaristan Ve Türk Geleneksel Giysisi Yapılarının ve Kumaşlarının Karşılaştırılması", Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Tekstil Anasanat Dalı, İstanbul. 2006, s.19-2

⁸ Özcan, s, 49-51

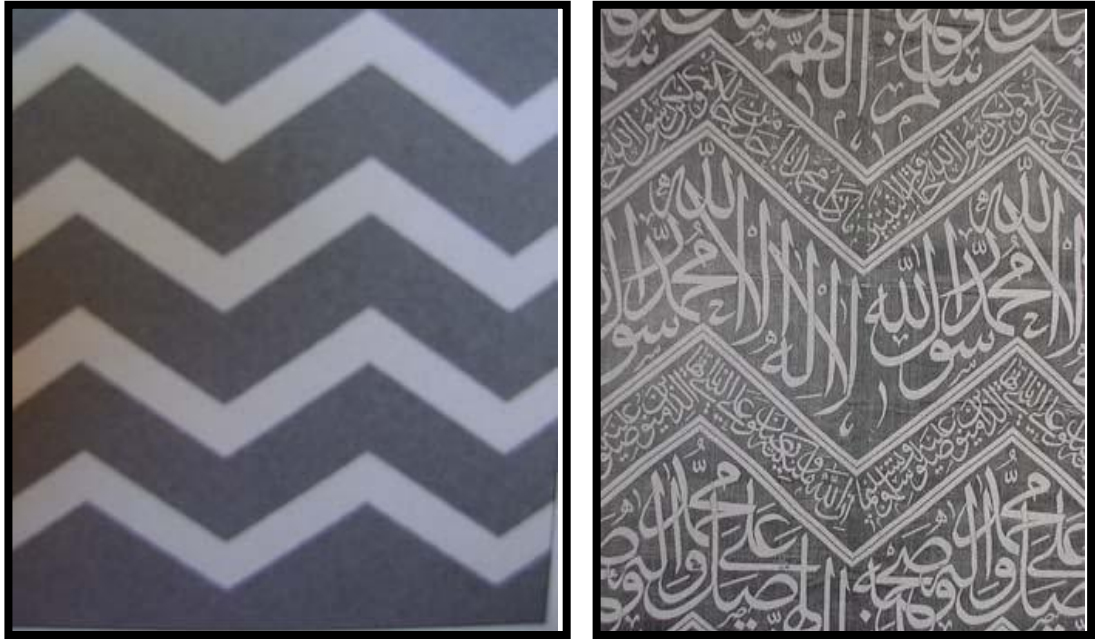
⁹ Oktay Aslanapa, "Türk Sanatı", Remzi Kitabevi, İstanbul 1993. S.363.

Resim 5. Dolaşmalı Düzendeki Yerleştirilmiş Kumaş Motifleri.

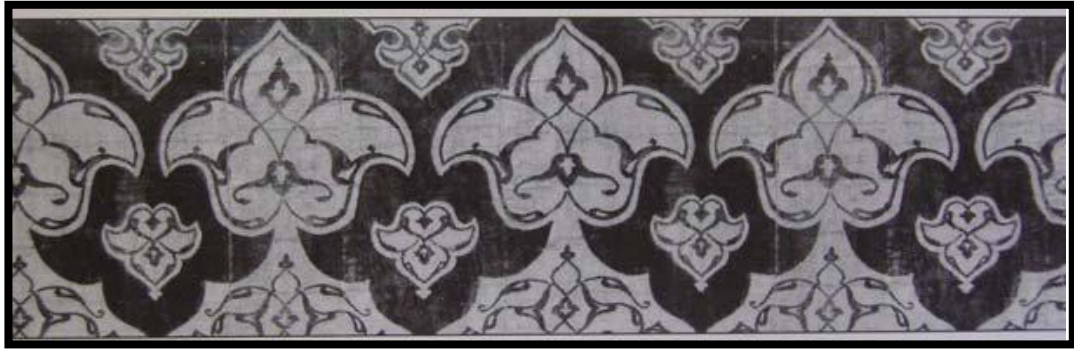
Resim 6. Şaşırtmalı Düzendeki Yerleştirilmiş Kumaş Motifleri.

Resim 7. Üst Üste Sıralı Düzende Yerleştirilmiş Kumaş Desenleri.

Resim 8. Yatay Düzende Yerleştirilmiş Kumaş Motifleri.

Resim 9. Şeritli Düzendeki Yerleştirilmiş Kumaş Motifleri.

Nakkaşlar, bu desenleri ölçekli kâğıt üzerine kumaşın ölçüsüne uygun olarak çizerlerdi. Bu dönemdeki nakkaşların düzeninden Taciser Onuk kitabında şöyle bahsetmektedir. Yüz yirmi dört- yüz yirmi dokuz sanatçıdan meydana gelen nakkaşlar grubu, eşit olarak ustalar ve yardımcıları olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır.

Sanatçıların çok başarılı olanlarına, teşvik için ayrıca prim ödenirdi. Baş sanatçılar dini bayramlarda, eserlerinden sultana verdikleri hediye karşılığında ödüllendirilirdi. 14. yüzyılda kumaşlarda az renkli, büyük motifler göze çarpmakta olup; iri kozalak, çınar yaprağı ve nar motifleri en çok kullanılan motiflerdir. 15. yüzyılda ise motifler biraz daha küçülerek, renk sayıları artmıştır.

Osmanlı zamanında en ihtişamlı dönemini yaşayan Türk kumaşı, 16. yüzyılda Lale, karanfil, bulut ve benek motifi en çok kullanılan desenler olmuşlardır. Ayrıca bu yüzyılın ortalarından itibaren adını Türk mitolojisindeki sihirli bir ormandan alan, Şah Kulu isimli bir İranlı tarafından başlatılan ‘ saz üslubu’ gelişmiştir. Bu üslup, tüy gibi kenarları girintili çıkıntılı bir yaprak, kıvrımlı bir şekilde kullanılmasından oluşmaktadır.

17. yüzyılda sıkça madalyonlu motifler görülmektedir. Bu madalyonların içi Lale, gül, karanfil, sümbül gibi çiçeklerle süslenmiştir. Karanfil diğer yüzyıllara göre daha çok Lale ise daha az kullanılmıştır. 18. yüzyılın ortalarından itibaren küçük ve yollu desenler göze çarpmaktadır. Ayrıca 18. ve 19. yüzyıllarda tabiattaki şekliyle süsleme sanatımıza giren “Şukufe” adlı çiçek motiflerinde Türk kumaşlarında çok sık kullanılan motifler arasındadır.¹⁰

¹⁰Özcan, s, 49-51

1.1.1. Tarihsel Süreçte Osmanlı Kaftanları

Osmanlı giyim kuşamı, altı yüzyıl boyunca benzer kıyafetlerden oluşmuştur. Saray giyimi biçimsel olarak aynı ilkeler doğrultusunda kalmış, sadece detaylar değişmiş; genelde kaftan, entari, hırka ve şalvar kullanılmıştır. Bu kıyafetlerden en belirleyicisi de “ kaftanlar ”dır.

Kaftan; bir saray giysisidir. İstanbul Topkapı Sarayı Müzesi’nde padişahlara ait olan giysi koleksiyonu içinde pek çok kaftan bulunmaktadır. Bu kaftanların çoğu saklama koşullarından veya zamana karşı dirençli olmadıklarından günümüze kadar ulaşamamıştır.¹¹

Kaftanın Türkçe sözlük anlamı, “çoğu ipekten yapılan, bir çeşit uzun, ihtişamlı bir üst giysidir.”¹²

Diğer bir tanımıyla kaftan, biçim itibariyle önden açık, boyu uzun üst giysisidir. Kolları uzun veya kısa olabilmektedir. Osmanlı kıyafetleri içinde, çok önem verilen ve itibar gören bir giysidir. Kaftan denince ilk akla gelen giysiler, padişah kaftanları ve saray mensuplarına ait olanlardır.

Çoğunlukla padişahlar tarafından giyilen bu elbisenin muhtelif isimleri vardır. Bunların tıbyan-ı nafi denilen ve harpte zırhların üstüne giyilen içi pamukla doldurulmuş kalınca türleri olduğu gibi giyenlerin derecelerine göre hasülhas, kuşluk, ala, bala, elvan gibi isimler alanları da vardır. Kaftan padişahlar tarafından giyildiği gibi vezirler, sadrazamlar ve diğer bazı yüksek saray ricali tarafından da giyilirdi.¹³

Kaftan yapımında atlas kumaşın ve yeşil rengin daha çok tercih edildiğini söyleyebiliriz.

Kaftan genellikle erkekler tarafından giyilmiştir. İslamiyet’ten önce kaftanlar renkleri, şerit ve düğmelerine göre derecelendirilirdi. Anadolu Selçuklularında da bir üst giysi

¹¹ Akkaya Deniz, “İstanbul Topkapı Sarayı’nda Bulunan Kaftan Kumaşlarındaki Motif, Desen Ve Kompozisyon Özellikleri”, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, El Sanatları Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2007, s.1.

¹² Özcan, Seda, *Topkapı Sarayı Müzesi’nde Bulunan 17. Yüzyıl Padişah Kaftanlarının İncelenmesi*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giyim Sanatları Eğitimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Konya 2009, s. 31.

¹³ Lale Görünür ve Semra Ögel, “Osmanlı Kaftanları İle Entarilerinin Farkları Ve Kullanılışları”, İstanbul Teknik Üniversitesi Dergisi, Cilt.3, Sayı.1,Aralık 2006, s. 59-68.

olarak kullanılırken, belirgin özellikleri ile Osmanlı İmparatorluğu'na kadar hiç değişmeden gelmiştir.¹⁴

Arapça onur giysisi anlamına gelen “hil’at” Osmanlılar tarafından kaftan anlamında kullanılmış, onurlandırılan kişilere bu isim ile hediye edilmiştir. “Hil’at (kaftan)” üste giyilecek şey,” üstlük anlamına gelen bu sözcüğün Türkçesi kaftandır. Padişahın başta sadrazam olmak üzere devlet görevlilerine, bunların da daha alt kademede bulunanlara rütbe aldıklarında ve bir işe atandıklarında ya da yaptıkları işin beğenildiğini göstermek için giydirdikleri değerli kumaştan ya da kürkten yapılmış giysidir. Hil’atlar değerine göre derecelenir ve farklı adlar da alırlardı. Çok değerli hil’at anlamına hil’at-i fahire sözü çok kullanılmaktadır.”

“Hil’atlar saray hayatının vazgeçilmez parçasıydı. Bir şehzadenin ya da elçinin ziyareti, bir askeri seferin başlangıcı veya saltanat ailesindeki bir kutlama için dini bayramların bir parçası olarak sunulurlardı. Genel memnuniyeti göstermek, bir hizmeti ödüllendirmek, yeni atamayı bildirmek ve yıllık maaşın bir bölümü olabilirdi. Bazı belgelerden bu giysilerin amacı itibarıyla farklılıklarını belirleyen isimleri olduğunu öğreniyoruz.

Hil’atlar genellikle verilen kişinin konumuna ya da iletilmek istenilen onurun derecesine göre renk ve kalite de dokunurdu.

¹⁴Özcan, s, 31

Resim 10. Surnameden Bölük Ağalarına Hil'at Giydirilmesi

Sultan tarafından saraylılar, devlet görevlileri, elçi heyetleri için hazırlanması gereken hil'atlar için saraya bağlı büyük bir terzilik sektörünün oluşmasına sebep olmuştur. Hizmetkârların kıyafetleri için elbise imalathaneleri kurulmuştur. Buralarda terziler ile dolamacılar çalışmaktadır. Özel bir esnaf, hil'at yani padişahın şerefli etmek istediklerine armağan ettiği, ceketler ve kaftanlar imal etmektedir. Bu hil'atlar değerli kumaşlardan yapılmakta ve çoğu zaman içlerine pahalı kürkler geçirilmektedir. Bunlar (17.yy.da) İstanbul'da bu işte uzmanlaşmış olan ve yalnızca padişahın hesabına çalışan 105 terzi tarafından yapılmaktadır.

Resim 11. I. Ahmet (1590 – 1617) Topkapı Sarayı Müzesi

Bir itibar göstergesi olan kaftan, dokumasında kullanılan değerli malzemelerin yanı sıra, uzman kişilerce hazırlanmış, özellikle padişah giysileri için dokunmuş, ideolojik ilkeler doğrultusunda tasarlanmış desenleri ile sağlamaktadır. Üzerinde yer alan aksesuarlar ve içine kaplanan kürkün değeri de bu vurguyu artırmaktadır. “İç ve dış kaftanları zamanın en yaygın kumaşları kemha, diba, seraser gibi ağır ipeklilerden dikilirdi. Kumaşlar ayrıca dokumasına katılan altın ve gümüş alaşımlı ipek iplik üzerine sarılmış klaptanla zenginleştirilir, bu metal telin kullanımı kumaşa pırıltılı, göz alıcı ve lüks bir görünüm katardı. Kaftanların önleri ya bir sıra aralıkla birit ilik düğmeyle ya da bedene karşılıklı dikilen ve çaprast denen şeritlerle kapanırdı.” Kaftan sözcüğü, Türkçede çok eskiden beri kullanılmış ve bin yıldan fazladır aynı tür giysiyi tanımlamaktadır. Kaftanların yapıldığı kumaşın rengi Türklerde özel anlamlara karşılık gelebiliyordu.¹⁵

Türk kumaşları, kadifeleri incelenince renk ahenginin hayret edilecek kadar güzel olduğu görülür. Bilhassa XVI.-XVII. yüzyılların Türk kumaşlarındaki renk varyasyon ve nüanslarını, diğer milletlerin kumaşlarında görmek imkânsızdır.¹⁶

¹⁵Görünür, s, 59-68

¹⁶Akkaya, s, 48

Resim 12. IV. Murat (1609 – 1640) Kaftanı

Osmanlı devrinde farklı renk sembolizmi etkili olmuştur. Padişahların giyim kuşamında bazı renklerin özel durumlar için kullanıldığı bilinmektedir. Örneğin siyah, mor ve koyu mavi renkte giysiler cenazelerde kullanılmıştır. Busbecq, 1550'lerden bu yana, bu renklerin uğursuz sayıldığını, mor rengin asalet belirtisi olarak görüldüğünü ancak savaş zamanında ölüm habercisi sayıldığını anlatmıştır. Beyaz renk uğurlu sayılmış ve sultanlar tarafından törenlerde giyilmiştir.¹⁷

¹⁷Görünür, s, 59-68

2.BÖLÜM

2.1. 17. YÜZYILA AİT OSMANLI KAFTAN ÇEŞİTLERİ

Göçebe bir hayat sürmüş olan Türk beylikleri Anadolu'da yerleşik düzene geçtikten sonra kültürel ve sosyal açıdan büyük bir değişime uğramış, bu beyliklerden biri olan Osmanlı Beyliği sınırlarını genişleterek değişik kültürlerle etkileşim içine girmişlerdir.

Geniş Türk kültürü ile günümüze kadar birçok örnekleri görülen, Selçuklu döneminde, öncesinde ve sonrasında giyilen, önden açılıp kapanan üstlükler içinde en yaygın olanı kaftandır. Bu forma sahip kaftanlar çok yaygın olarak, sürekli kullanılmıştır.

Anadolu Selçuklu döneminden günümüze kadar gelebilen belgeler incelendiğinde, üste giyilen kaftanların en belirgin özelliğinin tiraz'lar olduğu dikkat çekmektedir. Tiraz, Pakalın'ın Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğünde; esvapların yaka ve yen ağlarına, önlerine, eteklerine sırma işlenen ve ziynet, süs yerine kullanılan alametler olarak tanımlanmaktadır.

Resim 13. Üç Benek Motifi İle Dekore Edilmiş, Çocuk Kaftanı. 16.Yy. İkinci Yarısı, Topkapı Sarayı Müzesi

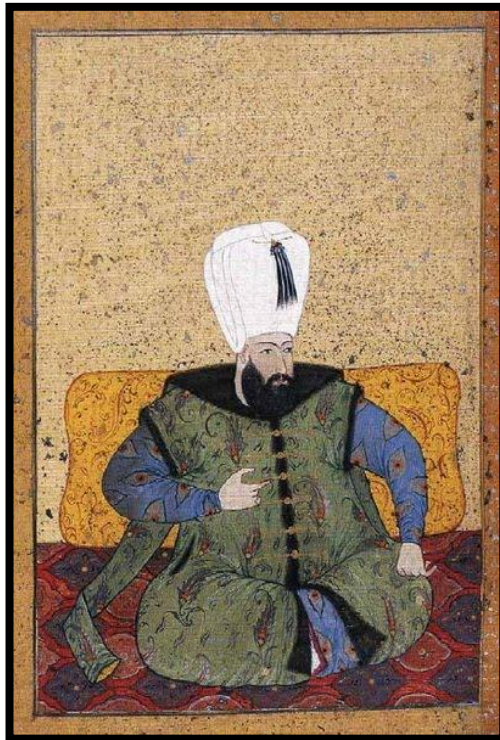
Resim 14. Çintemâni ve Lale Motifli III. Murat'ın Kaftanı.

Kaftanlar; uzun, diz altı ya da ayak bileğine kadar uzanan üstlüklerdir. Kaftanların; kaytanlılar, kapalı yakalılar, V yakalılar, kısa kollular, uzun kollular, astarlı, astarsız gibi pek çok çeşidi vardır. Bazı çevreler 'salari' denen kısa kollu üst kaftanlarını, tipik Türk giysisi olarak kabul etmektedir. Kürklü olanlarının yanında kürk sadece yakada da kullanılmıştır. Bunların bazılarında bele kadar veya daha aşağıda biten yırtmaçlar varsa da Türk kaftanlarının genellikle arkadan yırtmaçsız olduğu bilinmektedir. Kaftanların ön açıklıklarının sağdan sola kapanması bir Türk geleneği olarak bilinirken, Uygurlar bunun tam tersini kullanmaktaydılar. Çin etkisinin görüldüğü geniş, dik yakalı, yenleri uzun Uygur kaftanları Anadolu'ya gelmemiştir. Bunun yanı sıra bütün Türklerde bazen giyilmeyip iki yana sarkıtılan kaftan ya da cepken kolları Osmanlılar da da bir gelenek olarak sürdürülmüştür.¹⁸

¹⁸ Selda Kozbekçi Ayrıncı, "17. – 18. Yüzyıl Döneminde Osmanlı Kaftanları Ve Japon Kimonoları Üzerine Karşılaştırmalı Çözümler", Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Tekstil Ana sanat Dalı, Sanatta Yeterlik Tezi, İzmir. 2010, s.76-89

2.1.1. Sultan Kaftanları

Topkapı sarayının sakinleri, sultanlar, aile üyeleri ve divan azaları, kıyafetlere çok önem vermişlerdir. Kıyafetleri ülkenin en iyi dokumacılarının yaptığı en iyi kalite ve en pahalı kumaşlardan biçilir. Kısmen lüks ve üstün kalitenin Osmanlı tekstil endüstrisinde oynadığı rol büyük bir şekilde buna bağlıdır, kumaştaki kalite ve tasarımı yansıtmaktadır. 16. yüzyılda, imparatorluk politik ve ekonomik olarak zirvedeyken Osmanlı sanatı, bir daha asla geri kazanamadığı, ifadede sadelik ve gücü yakalamıştır. Bu zenginlik gümüş ve altın ile zenginleştirilmiş, sadece imparatorluk sınırlarında değil; yurt dışında da büyük talep gören Osmanlı ipek kumaşçılığının bir kanıtıdır. Bu dönemde kumaşlar, Bursa ve İstanbul'daki tezgâhlarda dokunmak üzere getirilir. Saray ve divanda kıyafet dikim ve döşeme amaçlı kullanılacak olan kumaşlar sarayda kurulmuş olan dokuma tezgâhlarında, divan tasarımcılarının belirttiği kalıp ve özelliklere göre dokunur. Arzın talebi karşılayamadığı bazı durumlarda siparişler Bursa ve/veya İstanbul'daki dokumacılara verilir.

Resim 15. Sultan I. Ahmet

Tüm ipek dokumacılığı, ürünler halk veya divan kullanımı için olsun, ciddi devlet gözetiminde gerçekleşir, dokumanın tüm öğeleri eğirmekten, iplik boyamaya bir

sıradaki düğüm sayısından, örgüye kadar her şey belirlenmiş kanun ve emirlere göre yapılır ve tüm bunların duyurulması ve takibi kadıların sorumluluğunda gerçekleşir. 1502 tarihli bir belgede divan tarafından görevlendirilmiş bir kişinin İstanbul, Bursa ve Edirne'yi dolaşıp denetlemesi ve kurallara uyup uyulmadığını gözlemlemesi istenmiştir.

Günümüzde zarafeti ve zenginliğiyle gözlerimizi kamaştıran padişah kostümleri, kemha, kadife, çatma, diba, seraser ve atlas adı verilen ağır ve pahalı ipek ve kadifeden dikilmiş; canfes, tafta ve vala, hafif ve ipekten yapılmış, bazıları da yünlü kumaş kullanılarak, (sağlam çuhada ince şal) ya da çeşitli pamuklu kumaşlarla dikilmiştir.

Topkapı Sarayı koleksiyonunda, renkleri, tasarımları Osmanlı dönemini yansıtan, Hindistan'da yapılmış, bir top kaftan kumaşı da yer almaktadır.

Türk toplumunun geleneklerine bağlılığı ve saygısı kendisini bireylerinin giydiği giysilerde göstermiştir. Şalvar, cüppe ve kaftanlar Anadolu'ya Selçuklular tarafından getirilmiştir. Osmanlılar elbiselerin orijinal tarzına sadık kalmışlardır. Elbiselerin şekli Selçuklu minyatür ve seramiklerinde görülebilir ve bunlardan anlaşılan, Sultan kıyafetlerinin yüzyıllarca değişmeden kaldığıdır. Ancak bazı detaylarda farklılıklar vardır. Bunlardan en çok göze çarpan Selçuklu kaftanının V biçimindeki yakasının ve omuzdaki dar süsleme olan tiraz bandının eksikliğidir.¹⁹

2.1.2. İçe Giyilen Kaftanlar (Entari)

Osmanlı halkı, farklı dinlere mensup olup, farklı etnik kökenden gelmiş olsa da ortak bir kültür geliştirmiştir. Giyim kültürü temel ilkelerde bütünlük göstermiştir. Araştırmacılar tarafından ev içi kıyafeti olarak anılan, oysa sokak kıyafeti denilen ferace çarşaf gibi dışa giyilen üstlüklerin içine de giyildiği tartışmasız kabul edilecek entarileri, her kesimden kadın, erkek ve çocuk giymiştir.

Entariler, kaftanlarda kullanılan değerli Osmanlı ipekleri göz önüne alınırsa hafif ipekli ve sade kumaşlardan, daha yumuşak ve vücudu saran konforlu giysiler olarak yapılmışlardır. Etek boyu ayak bileklerine kadar, uzun kollu ve önden açık giysilerdir.

¹⁹ R. Zeynep Gencal Öztürk, *16. Ve 17. Yüzyıl Osmanlı Kaftanları*, Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tekstil ve Moda Tasarımı Ana sanat Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul. 2010, s.146-148

Entari ile kaftan benzer kesim özellikleri gösterirler ve üst üste giyilmektedirler. Birbirlerinden kumaşları ile bazı kesiliş detayları ile ayrılmaktadırlar. Kullanış alanları çoğu zaman örtüşür ancak kaftan giymenin zorunlu olduğu da olmadığı yerler ayrılabilir. Entari kadınlar erkekler ve çocuklar tarafından mutlaka giyilmektedir. Ancak kaftan her zaman giyilmeyebilir. Kaftan, entariden daha saygın bir giysi olmuş bir prestij malı, bir gösterge olarak anlam yüklenmiştir.

Resim 16. III. Mustafa'nın Kızı Fatma Sultan'ın Entarisi Topkapı Sarayı Müzesi.

Saray tarafından bir onur ödülü olarak verilmiş ve rütbe gösteren özelliklere sahip olmuştur. Entari, kaftana göre daha sıradan, herkesin ihtiyaç duyduğu için giydiği bir giysidir. Tüm giysiler gibi entari de kumaşı, bezeme unsurları ve dikiş kalitesi ile gösterge olarak kullanılmıştır. Kaftan, saray çevresinde ve erkek giyiminde resmi bir nitelik kazanırken, kadınlar tarafından da kullanılan bir giysi olmuştur. Kadın kaftanları da varlık göstergesi ve prestij nesnesi durumundadır. Kumaşı, işlemesi, kürkü ve aksesuarları ile kadının statüsüne işaret eder.

Resim 17.Çintemâni Motifli İç Kaftanı Topkapı Sarayı Müzesi²⁰

Tarihi süreç içinde entari ve kaftan kavramları, bazen birbirine karışmış gibi görünüyor. Üç dört kat, üst üste giyilen kıyafet parçalarından en üste giyilen dışında, içte yer alanlar iç kaftanı, entari dolama, mintan gibi isimler almakta, ancak her zaman aynı sayıda katman bulunmamakta ve hangisi nedir karışmaktadır.

Entari ve kaftan arasındaki en önemli fark anlam farkıdır. Bu giysilerin anlam taşımamasından dolayı malzeme de farklılık göstermektedir. Entari, yumuşak ve hafif kumaşlardan yapılırken kaftan ağır ipeklilerden yapılan bir giysidir. 19.yüzyıla gelindiğinde, kaftanın kullanımı çok azalmıştır. Kaftan imajını vurgulayan, klasik ağır ipekli, Osmanlı kumaşları üretilmemektedir. Üretilen kumaşlar, entari yapımına uygun hafif ipekliler, ipek pamuk veya keten kumaşlardır.

Kaftanlar, sembolizm taşıyan giysiler olduğu için, kaftan yapılmak üzere dokunan kumaşlar, duruma göre malzeme ve desen ile belirlenmiştir. Altın, gümüş ve ipekle dokunmuş olan içine kürk kaplanan, maddi değeri yüksek olan görüntüsü altını ve gümüşü andıran kumaşlar olduğu gibi desenleri ile sembolizm yaratan örnekler olan motifler; güneş, ay, pars beneği, leopar çizgisi ve Lale motifleridir. Güneş ve ay motifi,

²⁰Akkaya, s, 31

peygamberi ve onun temsilcisi padişahı veya tanrıyı ve halife olan temsilcisi padişahı simgelerken Lale motifi, Arap harfleriyle yazılışında kullanılan harflerin yer değiştirmesi ile “Allah” kelimesine dönüşebilmektedir. Pars beneği ve leopar çizgisi motifleri tahtlarda kullanıldığı gibi padişahların kaftanlarında da kullanılmış ve güç simgesi olarak görülmüştür.²¹

2.1.3. Dışa Giyilen Kaftanlar (Merasim Kaftanı)

Dışa giyilen türlerine merasim kaftanları denilmiştir. Bunlar altın ve gümüş teller ile dokunmuş kumaşlar, çatma veya seraserden yapılmıştır. Bunlar diğer kaftanlara benzemekle birlikte sadece kolu üzerinden omuzdan aşağıya doğru kaftanın boyu kadar (yen) denilen bir kol bulunmaktadır. Yen’in görünüşünü görkemli yapmak ve İmparatorluk merasim usulüne göre bayramlarda ve cüluslarda öpülmek gibi tarihi bir görevi vardı. Tanzimat’tan sonra bu usul kalkmış ve taht saçağı öpülmeye başlanmıştır.

Resim 18.I. Süleyman’ın Oğlu Şehzade Mehmet’in Tören Kaftanı.
Topkapı Sarayı Müzesi

²¹Görünür, s, 64-65

2.1.2. Zırhlı Kaftanlar

Zırhlı kaftanlardan; Dırîpostin adı verilen kısa kaftan, hafif zincirden zırhın üzerine ipek dokuma kaplanarak yapıldığı bilinmektedir. Topkapı Sarayı Müzesinde bulunan örnekler içinde Fatih Sultan Mehmet'e ait sarı atlas astarlı güvezi atlastan yapılmış bir Dırîpostin vardır.

Zırhlı gömlelerde giyilmiştir. Bu gömleler baştan geçirilerek giyilmek üzere yapılmış kolsuz ve yuvarlak yakalı, parlak sarı atlas içinde olağanüstü incelikte zincirlerle yapılmıştır. Bazılarında zincirin altında ve üstünde koyu güvezi bir kadife kullanılmış ve yıldızlı plakalarla bezenmiştir. Topkapı Sarayı Müzesindeki örneklerden III. Ahmet tarafından giyilmiş açık ten rengi zincirli ipek gömleğin, yonca yaprakları ve Rumi'ye benzer formda plakalarla süslü olduğu bilinmektedir.

Resim 19.Sadrazam Mahmut Paşa'nın Dışı Kumaş Kaplı Zırh Kaftanı.

Zincirli gömlek ve kaftanlara benzer desenli şalvarlarla giyilmekteydi. Bu tür giysilerin desenleri, padişah halk önüne at üzerinde çıktığında, çarpıcı bir etki yaratacak şekilde tasarlanmıştır.²²

²²Akkaya, s, 31-33

2.2. Kaftan Örnekleri

I. Ahmed'e (1603-17) atfedilen kısa kollu çocuk kaftanı bu örneklerden birisidir. Kaftanın kısa kolları gövdeye omuz hizasından dikilmiştir. Bel hizasından peşlerle yanlara doğru genişletildiği görülmektedir. Etek yanlarında iki adet küçük yırtmaç bulunmaktadır. Koyu kırmızı ipekli kaftanın yüzeyi, dalgalı biçimde düşey olarak yerleştirilmiş, dikenli gövdesi bulunan, kalın dallara dolanan, kenarları mavi kontrollü, iri yaprak motifleri ile süslenmiştir. Bu yaprakların çevresine sekiz yapraklı çiçek ve Lale motifleri yerleştirilmiştir (Bkz. R.20).

Resim 20. I.Ahmed'e (1603-1617) Atfedilen Kısa Kollu Çocuk Kaftanı.

I. Ahmed'le ilişkilendirilen bir diğer kaftan uzun kolludur. Altın brokarlı kırmızı kadife kumaştan yapılmış tören kaftanın kumaşı dizayn olarak 16.-17. yüzyıl Venedik kumaşlarını hatırlatmakla birlikte daha çok dönemin İspanyol kumaşlarının taklidi gibidir. Kaftanın geniş sivri yakası yeşil satendendir. Giysinin ön ortasının bele yakın bir seviyeye kadar aynı kumaştan sarılmış düğmelerle kapanabildiği görülmektedir.

Giysinin ön ortası sol tarafa doğru kapanan, bel hizasından eteğe doğru hafif diyagonal kesimlidir.

Sultan I. Ahmed'e atfedilen 113 cm. uzunluğunda genç kaftanı seraser kumaşandır. Kaftan kısa kolludur. Bel hizasından yanlara doğru peşlerle genişletildiği görülmektedir. Peş ve kol dikiş izleri fark edilebilmektedir.

Kumaşın yüzeyi hilâl motiflerinin içine yerleştirilmiş stilize çiçek motifleri ile bezenmektedir (Bkz. R.21).

Resim 21. Sultan I. Ahmed'e Atfedilen 113 Cm. Uzunluğunda Genç Kaftanı.

II. Osman'a ait üzerinde kan lekesi bulunan kaftan, 148 cm. uzunluğundadır. Lâme veya altın kumaştan yapılmış giysinin yüzeyi, işleme tekniği ile yapılmış, stilize hançer yaprakları içerisine yerleştirilmiş küçük lâle ve bahar çiçekleri motifleriyle bezenmiştir. Uzun giysi, belin biraz üstünden gövdenin yanlarına atılmış peşlerle eteklere doğru genişlemektedir (Bkz. R.22).

Resim 22. II. Osman'a Ait Üzerinde Kan Lekesi Bulunan Kaftan.

Topkapı Sarayında korunan sultanlara ait giysilerin en güzel örneklerinden biri yine Sultan IV. Murada (1623-40) ait olan uzun kollu bir tören kaftanıdır. Kaftanın dışa dönük bir yakası bulunmaktadır. 155 cm. boyundaki giysi yan kısımlarına eklenen peşlerle eteğe doğru genişlemektedir. Altın brokarlı koyu kırmızı saten kumaşın yüzeyi bazılarının buda dudağı bazılarının ise leopar beneği dediği fakat daha çok minyatürlerdeki Çin bulutlarına benzeyen motiflerin aralarına yerleştirilmiş, Çintemâni motiflerinin birbirlerini tekrarı ile oluşturulmuş bir süsleme ile bezenmektedir. (Bkz. R.23)²³

²³Çetin, s. 79-81-945

Resim 23. Sultan IV. Murad'a Ait Olan Uzun Kollu Tören Kaftanı.

3. BÖLÜM

3.1. OSMANLI KAFTANLARINDA YERALAN LALE, ÇİNTEMÂNİ, HALİÇ İŞİ MOTİFLERİNİN SERAMİK YÜZEYLERE UYGULAMALARI

Daha önceki bölümlerde Osmanlı İmparatorluğu giyim özellikleri, 17. yüzyıl kaftanları ve bu kaftanlar üzerindeki Lale, Çintemâni ve Haliç İşi motifleri ayrıntılı bir şekilde incelenmiş; incelenen örneklerden yola çıkarak iki boyutlu ve üç boyutlu formlar üretilmiştir. Bu çalışma kapsamında yapılan sanatsal uygulamalarda form olarak Lale, Çintemâni, Haliç İşi motiflerinin kendileri ayrıca kaftan formu kullanılmış ve geçmişe gönderme yapılmıştır.

Uygulamaların biçimlendirilme aşamasında Lale, Çintemâni ve Haliç İşi motifleri ve kaftan formundan yola çıkılarak yapılan uygulamalarda temel tasarım ilkelerinden faydalanılmıştır. Lale, Çintemâni ve Haliç İşi motifleri iki boyutlu yüzeylerde ve kaftan formları üzerinde yeniden tasarlanarak aktarılmak istenmiştir.

Lale, Çintemâni ve Haliç İşi motifleri ve kaftan boyutlarında ve formunda değişikliklere gidilmiştir. Lale, Çintemâni ve Haliç İşi motifleri ve iki boyutlu dikdörtgen, kare yüzeylere iki boyutlu kaftan formunda ki yüzeylere ve üç boyutlu kaftan formundaki yüzeyler Farklı düzenlerde ve asimetrik olarak yerleştirilmiş ve estetik duruşları güçlendirilmiştir.

Çalışmalar için hazırlanan tasarımlar Lale, Haliç İşi, Çintemâni motiflerinden ve kaftanın formundan esinlenilerek gerçekleştirilmiştir.

Bu bölümde seramik uygulamalar yapılırken denenen teknikler, kullanılan kil, döküm çamuru sır ve sır uygulama yöntemleri, uygulamada karşılaşılan teknik problemler ve çözüm yolları anlatılmıştır.

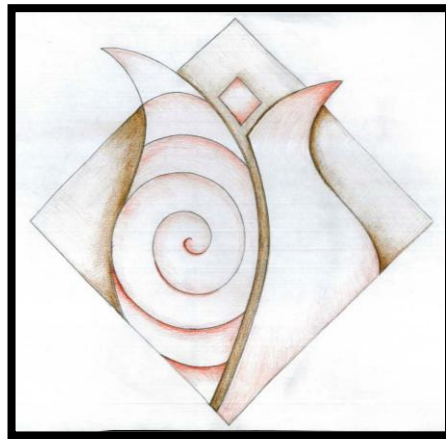
Seramik uygulamalar aktarılırken şekillenmede tercih edilen yöntem, çamurun yapısı, kullanılan sıranın özelliği, pişirim derecesi ile ilgili teknik bilgilerin yanı sıra formlarda kullanılan simgesel anlatımlarla ilgili bilgiler verilmeye çalışılmıştır.

3.1.1. Tasarım Aşamaları

Kaftan, Lale, Çintemâni ve Haliç İşi motifleri konulu tasarımların kil ile şekillendirilmesinden önce konuya ilişkin, Lale, Çintemâni ve Haliç İşi motiflerinin, kaftan formu ile uyum içinde nasıl anlatılabileceği üzerinde durulmuştur. Daha sonra bu motiflerden örnekler yapılarak kâğıt üzerinde özgün kompozisyonlar kurgulanmış alternatifli eskiz çalışmaları yapılmıştır. Bu eskizlerin örnekleri “Resim -24” ile “Resim -68” arasında görülmektedir.

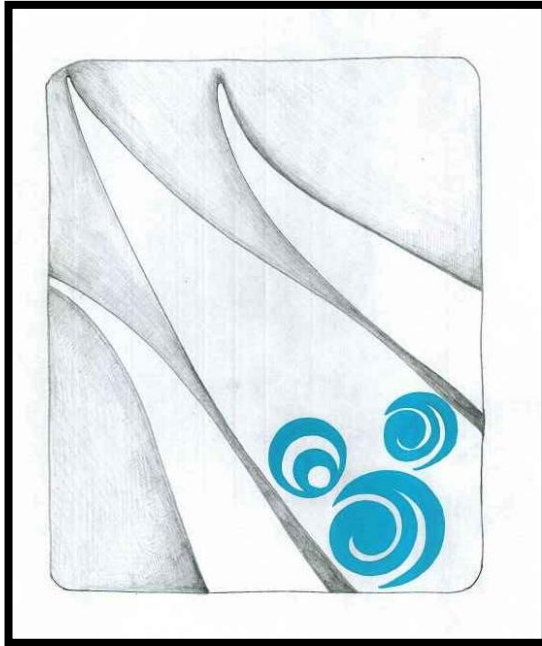
Resim 24. Eskiz çalışmaları Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 25. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere Lale ve Haliç İşi Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012

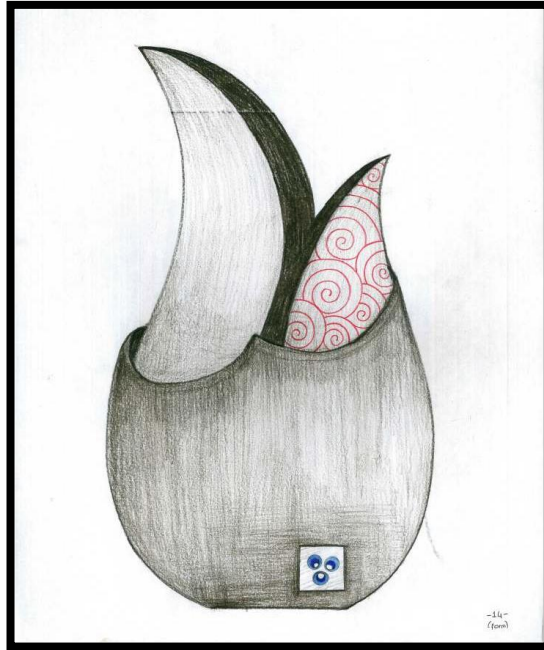
Resim 26. Eskiz Çalışmaları Nurcihan CİHAN, 2012

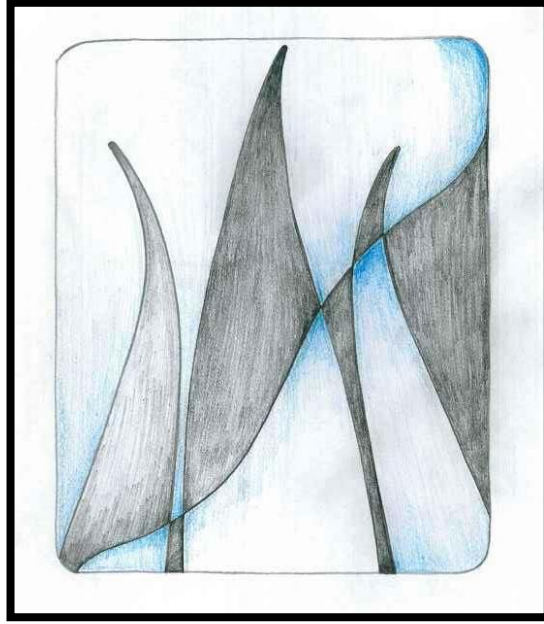
Resim 27. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere, Lale Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012

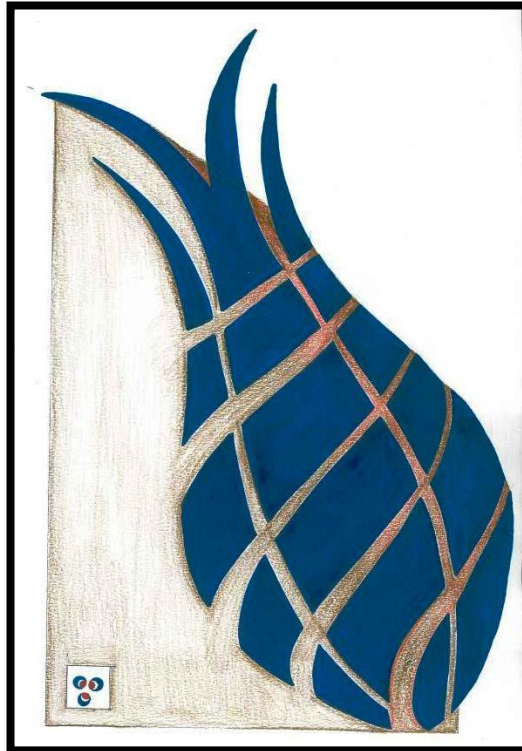
Resim 28. Eskiz Çalışmaları Nurcihan CİHAN, 2012

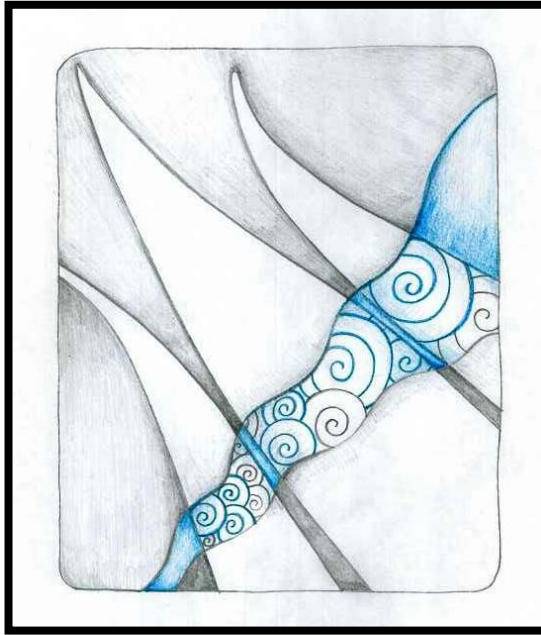
Resim 29. 3 Boyutlu Uygulamak Üzere, Lale, Haliç İşi ve Çintemâni Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 30. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere, Lale Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması
Nurcihan CİHAN, 2012

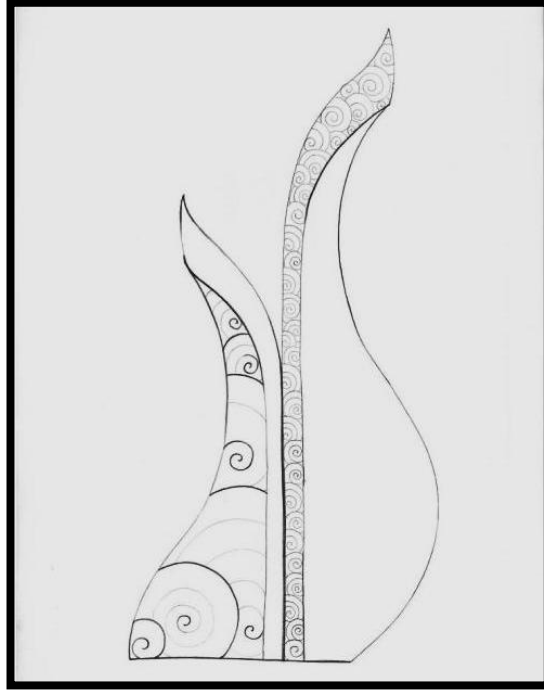
Resim 31. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere, Lale Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması,
Nurcihan CİHAN, 2012

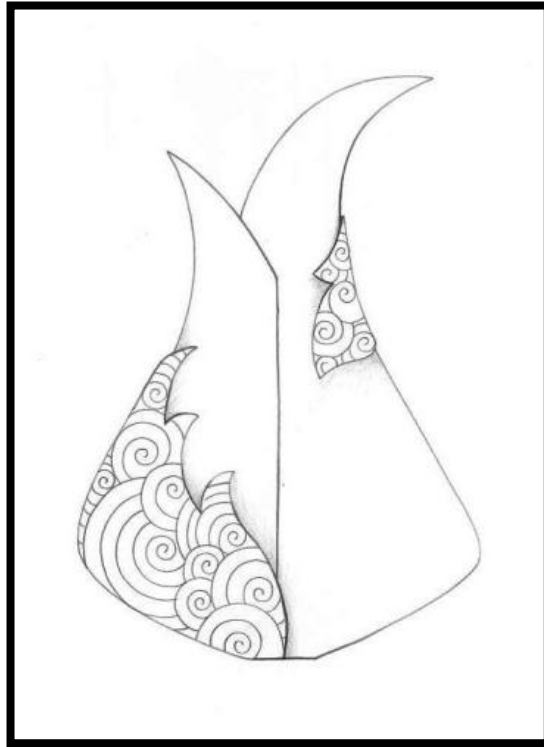
Resim 32. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere, Lale Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurchihan CİHAN, 2012

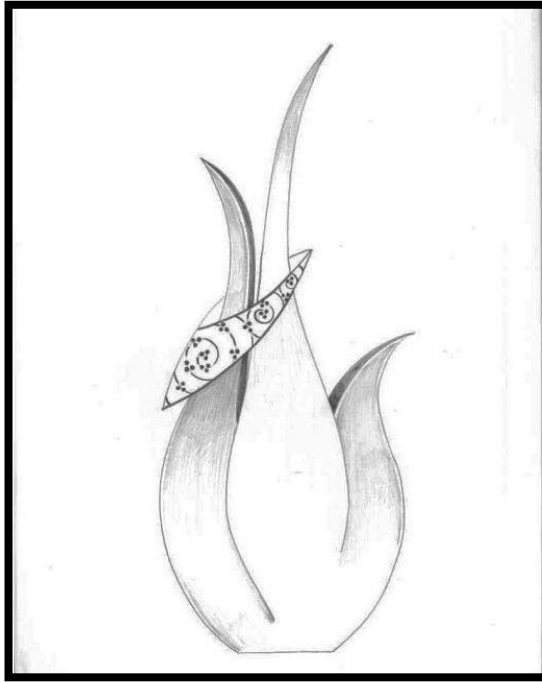
Resim 33. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere, Lale ve Haliç İşi Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurchihan CİHAN, 2012

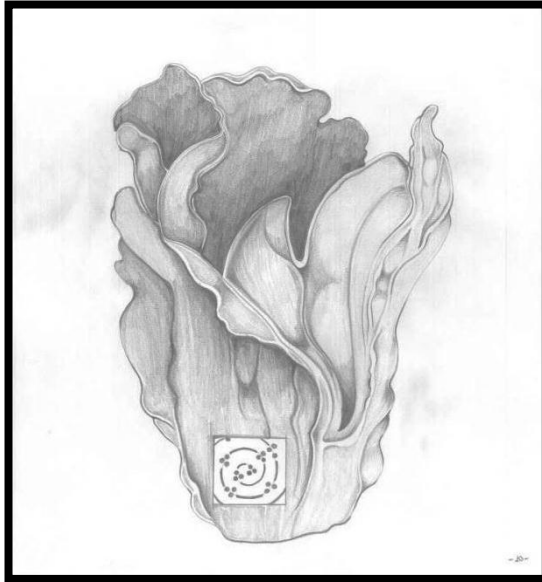
Resim 34. 3 Boyutlu Uygulamak Üzere, Lale ve Haliç İşi Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012

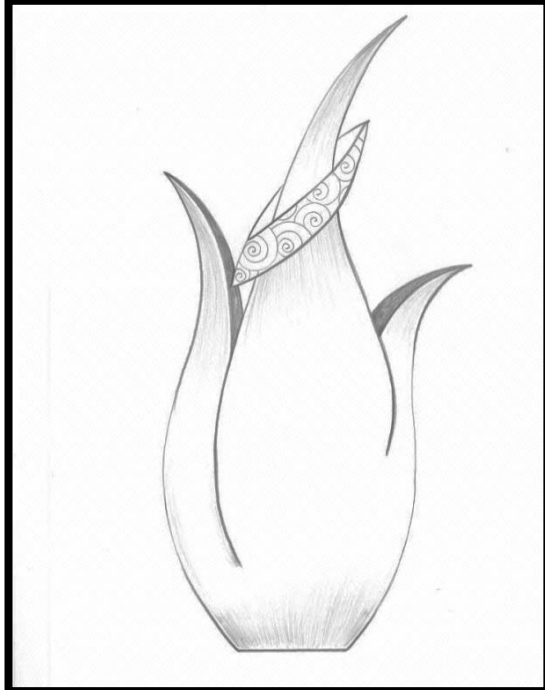
Resim 35. 3 Boyutlu Uygulamak Üzere, Lale ve Haliç İşi Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012

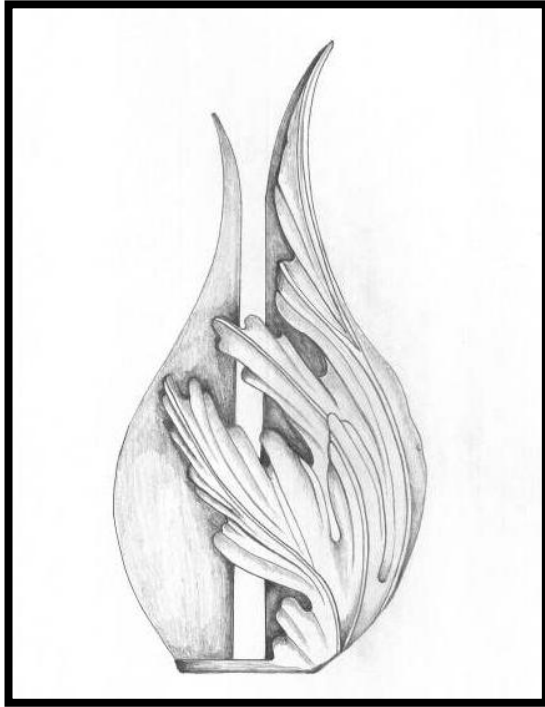
Resim 36. 3 Boyutlu Uygulamak Üzere, Lale ve Haliç İşi Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012

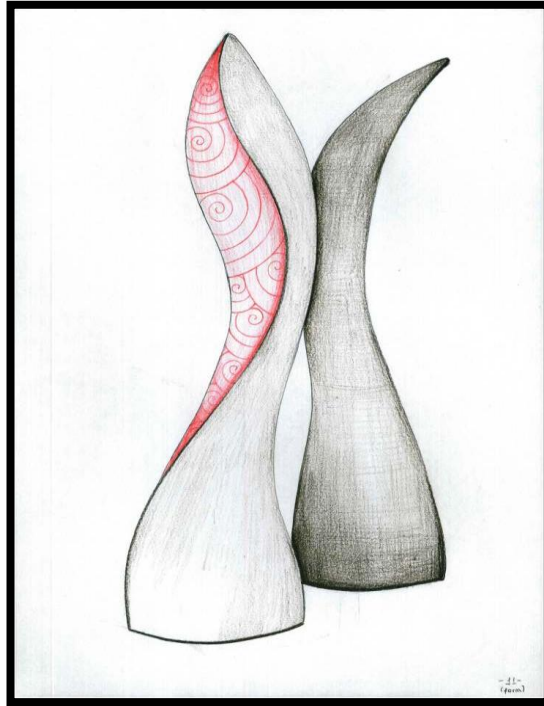
Resim 37. 3 Boyutlu Uygulamak Üzere, Lale ve Haliç İşi Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012

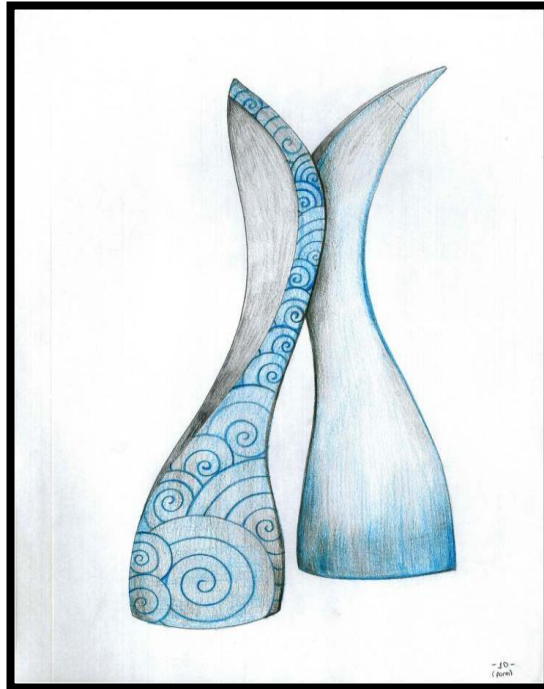
Resim 38. 3 Boyutlu Uygulamak Üzere, Lale ve Haliç İşi Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012

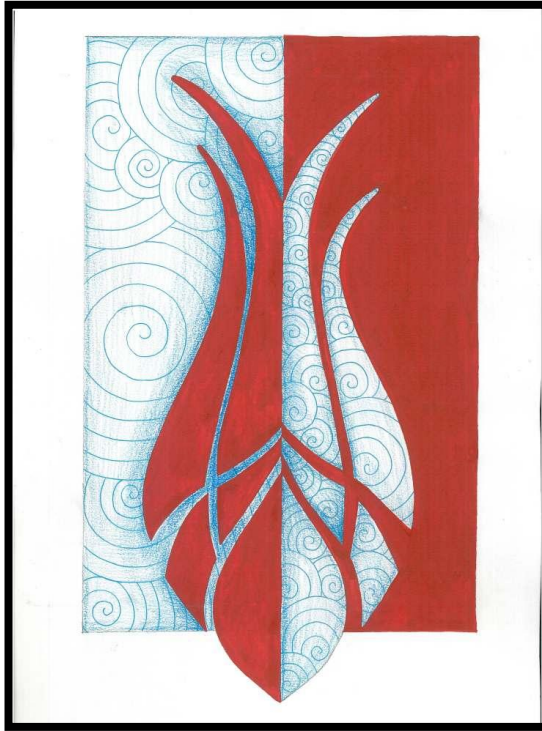
Resim 39. 3 Boyutlu Uygulamak Üzere, Lale ve Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 40. 3 Boyutlu Uygulamak Üzere, Lale ve Haliç İşi Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012

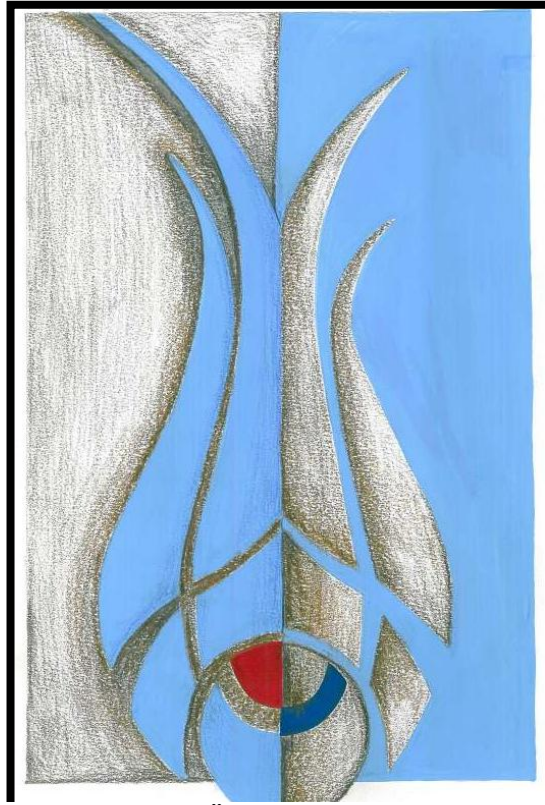
Resim 41. 3 Boyutlu Uygulamak Üzere, Lale ve Haliç İşi Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 42. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere, Lale ve Haliç İşi Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 43. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere, Lale ve Haliç İşi Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 44. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere, Lale Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurchihan CİHAN, 2012

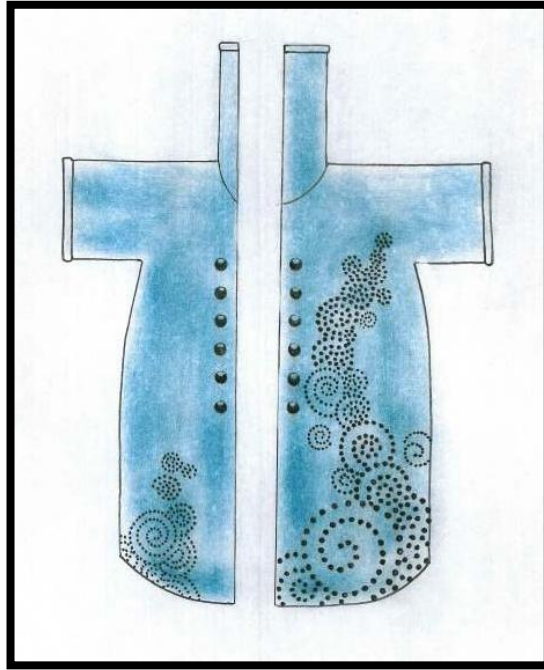
Resim 45. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere, Çintemâni Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurchihan CİHAN, 2012

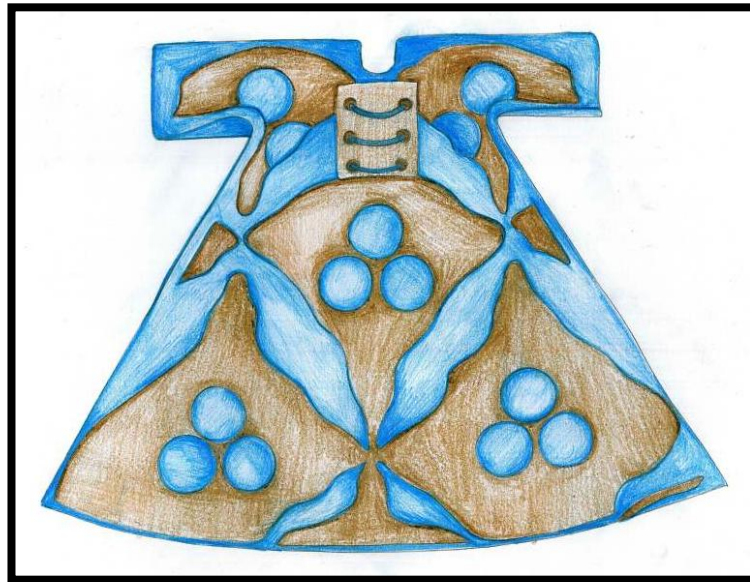
Resim 46. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere, Lale ve Haliç İşi Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012

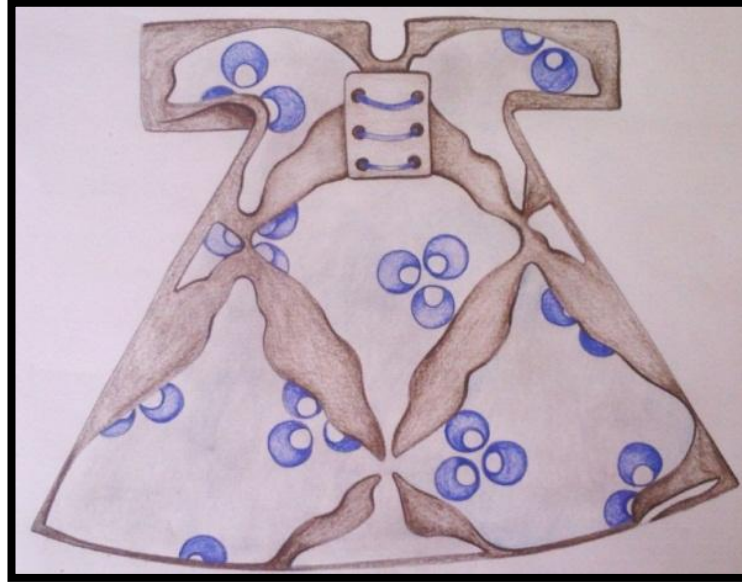
Resim 47. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere, Lale Motifli Kaftan Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 48. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere, Haliç İşi Motifli Kaftan Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurchihan CİHAN, 2012

Resim 49. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere, Çintemâni Motifli Kaftan Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurchihan CİHAN, 2012

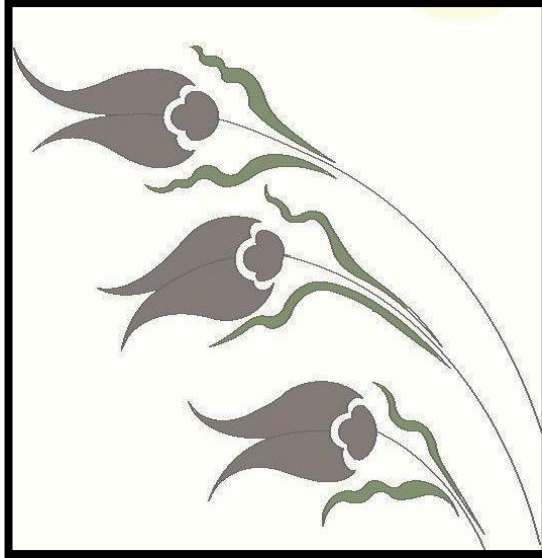
Resim 50. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere, Çintemâni Motifli Kaftan Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 51. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere, Haliç İşi Motifli Kaftan Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012

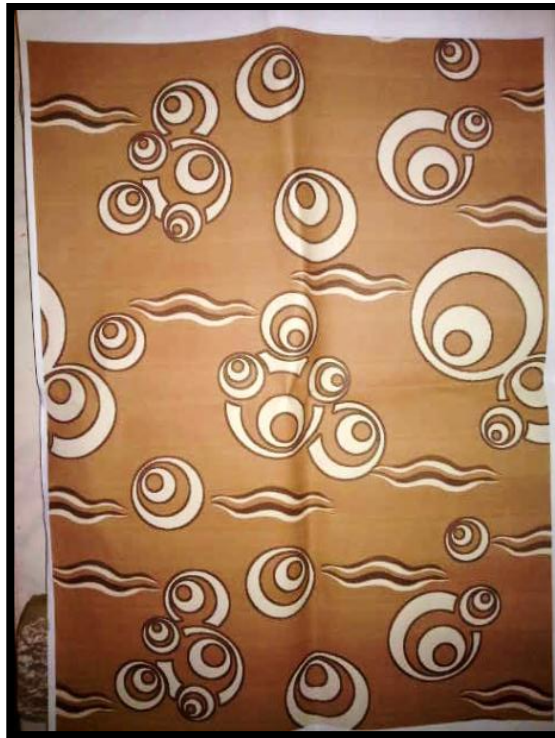
Resim 52. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere, Çintemâni Motifli Kaftan Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 53. Lale Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 54. Çintemâni Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 55. Çintemâni Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 56. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere, Lale, Haliç İşi ve Çintemâni Motifli Kaftan Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 57. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere, Lale ve Çintemâni Motifli Kaftan Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012

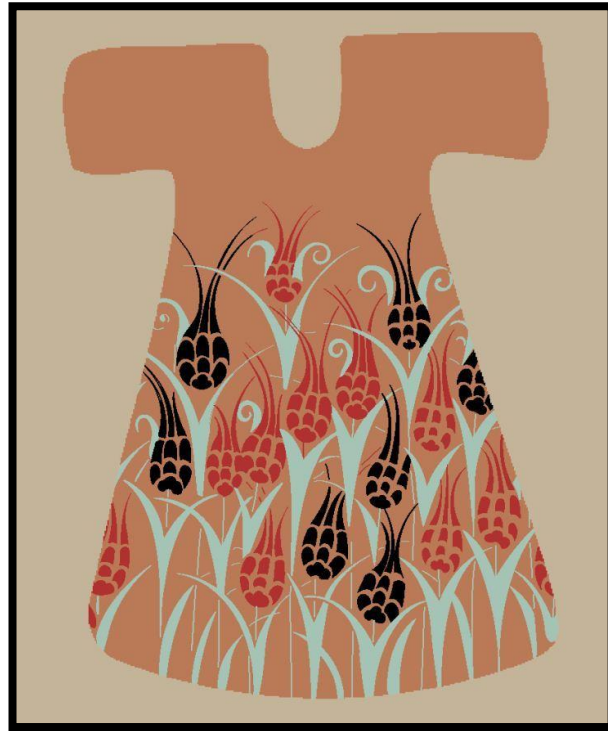
Resim 58. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere Lale, Motifli Kaftan Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 59. Lale, Haliç İşi ve Çintemâni Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012

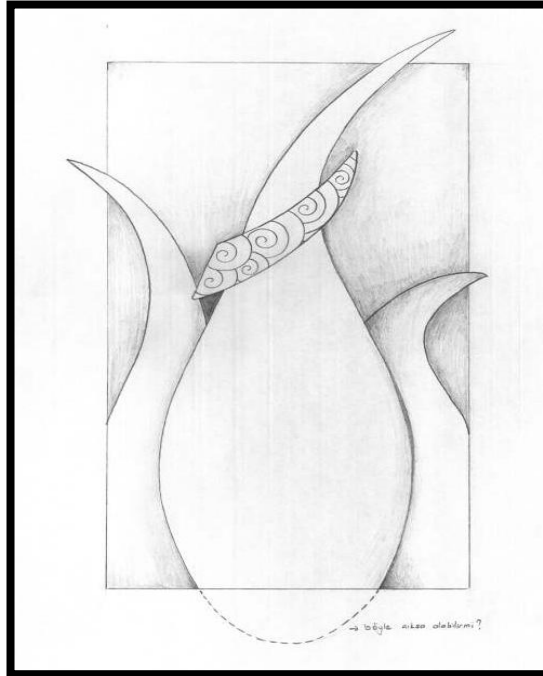
Resim 60. Lale, Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012

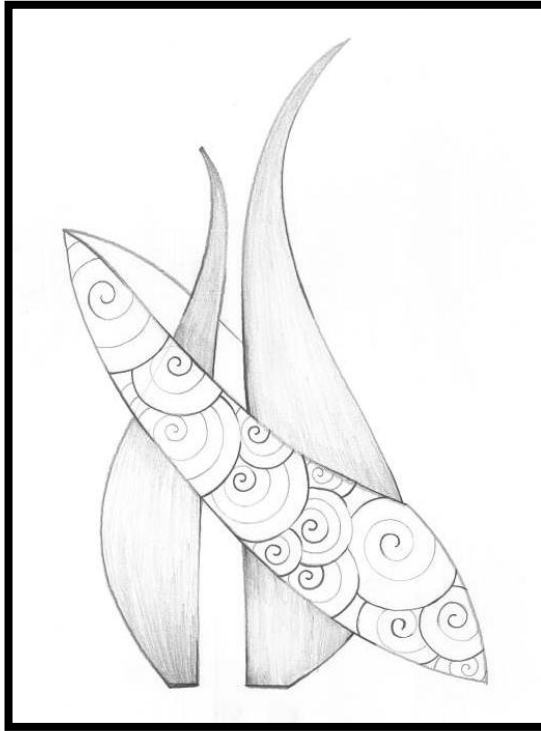
Resim 61. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere Lale Motifli Kaftan Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012

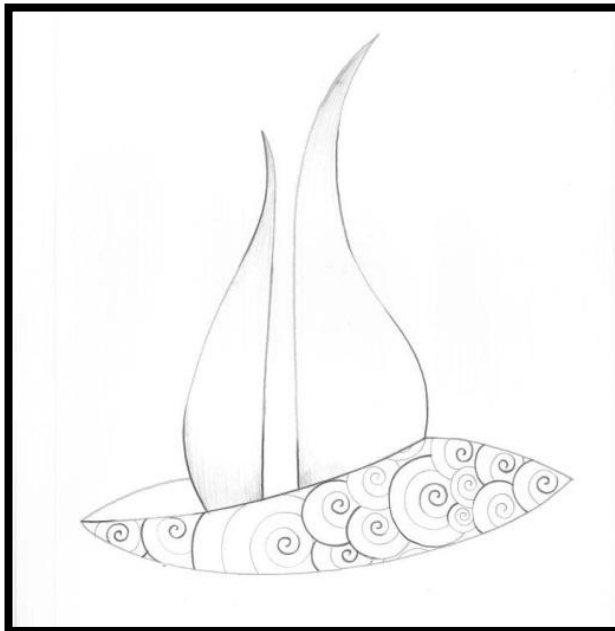
Resim 62. Lale, Motifli 3 Boyutlu Kaftan Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 63. 3 Boyutlu Uygulamak Üzere Lale ve Haliç İşi Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 64. 3 Boyutlu Uygulamak Üzere Lale ve Haliç İşi Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 65. 3 Boyutlu Uygulamak Üzere Lale ve Haliç İşi Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 66. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere Haliç İşi Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması,
Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 67. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere Haliç İşi Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması,
Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 68. Plaka Üzerine Uygulamak Üzere Haliç İşi Motifi Yorumu, Eskiz Çalışması, Nurcihan CİHAN, 2012

3.1.2. Şekillendirme Aşamaları

Yapılmasına karar verilen çalışmaların şekillendirilmesinde yöntem olarak çamur plakalardan ve döküm yönteminden yararlanmaya karar verilmiş ve uygulamalarda döküm çamuru, şamotlu çamur ve kırmızı çamur kullanılmıştır. Mermer masa üzerinde çalışmalarda kullanılacak çamur plakalar oluşturulmuş daha sonra seçilen eskizler doğrultusunda iki boyutlu ve üç boyutlu şekillendirme çalışmaları yapılmıştır. Bazı motiflerin formlarında deformasyonlara da yer verilmiştir.

Şekillendirme aşamaları “Resim 69” ile “Resim 104” arasında görülmektedir.

Resim 69. Şamotlu Çamur ile 3 Boyutlu Lale Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012

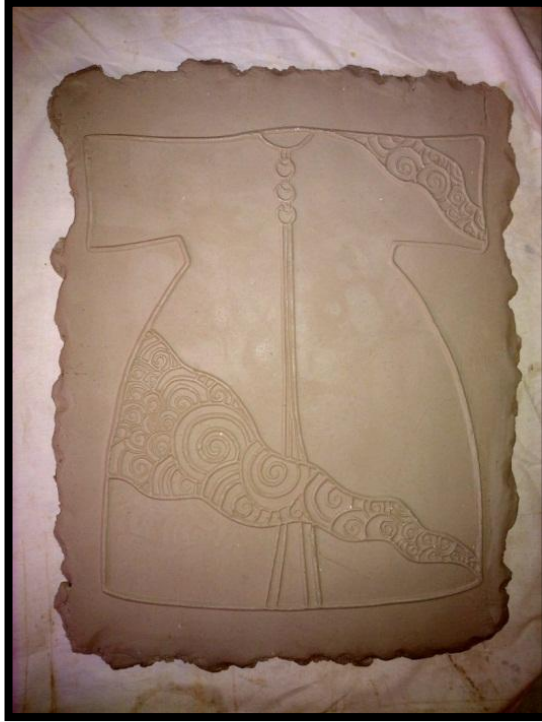
Resim 70. Kırmızı Çamur ile 3 Boyutlu Lale Motifi Uygulaması, Nurcihan CİHAN,
2012

Resim 71. Kırmızı Çamur Plakaya Lale Motifi Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 72. Kırmızı Çamur Plakaya Lale ve Haliç İşi Motifi Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012

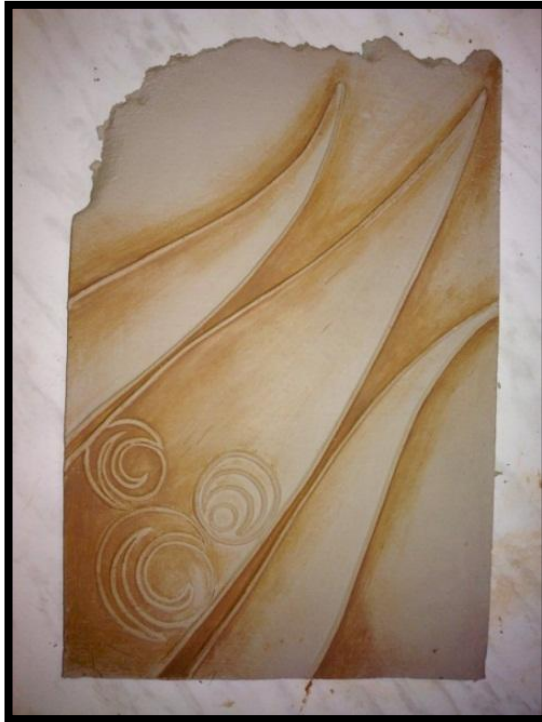
Resim 73. Kırmızı Çamur Plakaya Haliç İşi Motifi ve Kaftan Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 74. Kırmızı Çamur Plakaya Lale Motifi ve Kaftan Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 75. Kırmızı Çamur Plakaya Lale Motifi Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012

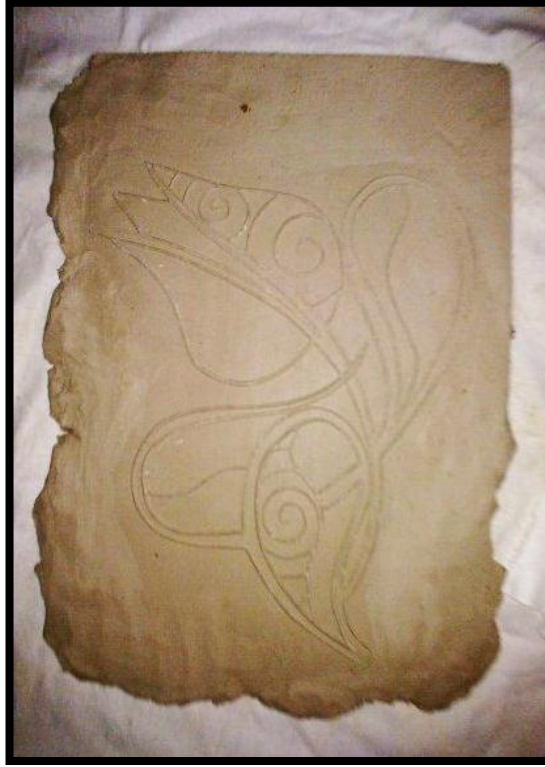
Resim 76. Kırmızı Çamur Plakaya Lale ve Çintemâni Motifi Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 77. Kırmızı Çamur Plakaya Lale Motifi Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 78. Kırmızı Çamur Plakaya Lale ve Çintemâni Motifi Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 79. Kırmızı Çamur Plakaya Lale ve Haliç İşi Motifi Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 80. Kırmızı Çamur Plakaya Lale ve Haliç İşi Motifi Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 81. Kırmızı Çamur Plakaya Lale ve Çintemâni Motifi Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 82. Kırmızı Çamur Plakaya Lale Motifi Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 83. Kırmızı Çamur Plakaya Lale ve Haliç İşi Motifi Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 84. Kırmızı Çamur Plakaya Lale ve Haliç İşi Motifi Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 85. Kırmızı Çamur Plakaya Lale ve Haliç İşi Motifi Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 86. Kırmızı Çamur Plakaya Lale ve Haliç İşi Motifi Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 87. Kırmızı Çamur Plakaya Lale Motifi ve Kaftan Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 88. 3 Boyutlu Lale, Çintemâni ve Haliç İşi Motifi Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 89. Kırmızı Çamur Plakaya Kaftan Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 90. Kırmızı Çamur Plakaya Haliç İşi Motifi ve Kaftan Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 91. Kırmızı Çamur Plakaya Haliç İşi Motifi ve Kaftan Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 92. Kırmızı Çamur Plakaya Lale Motifi ve Kaftan Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 93. Kırmızı Çamur Plakaya Haliç İşi Motifi ve Kaftan Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 94. Kırmızı Çamur Plakaya Haliç İşi ve Çintemâni Motifi ve Kaftan Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 95. Kırmızı Çamur Plakaya Lale Motifi ve Kaftan Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 96. Kırmızı Çamur Plakaya Çintemâni Motifi ve Kaftan Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 97. Kırmızı Çamur Plakaya Çintemâni Motifi ve Kaftan Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 98. Kırmızı Çamur Plakaya Çintemâni Motifi ve Kaftan Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 99. Kırmızı Çamur Plakaya Çintemâni Motifi ve Kaftan Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 100. Kırmızı Çamur Plakaya Haliç İşi Motifi ve Kaftan Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012

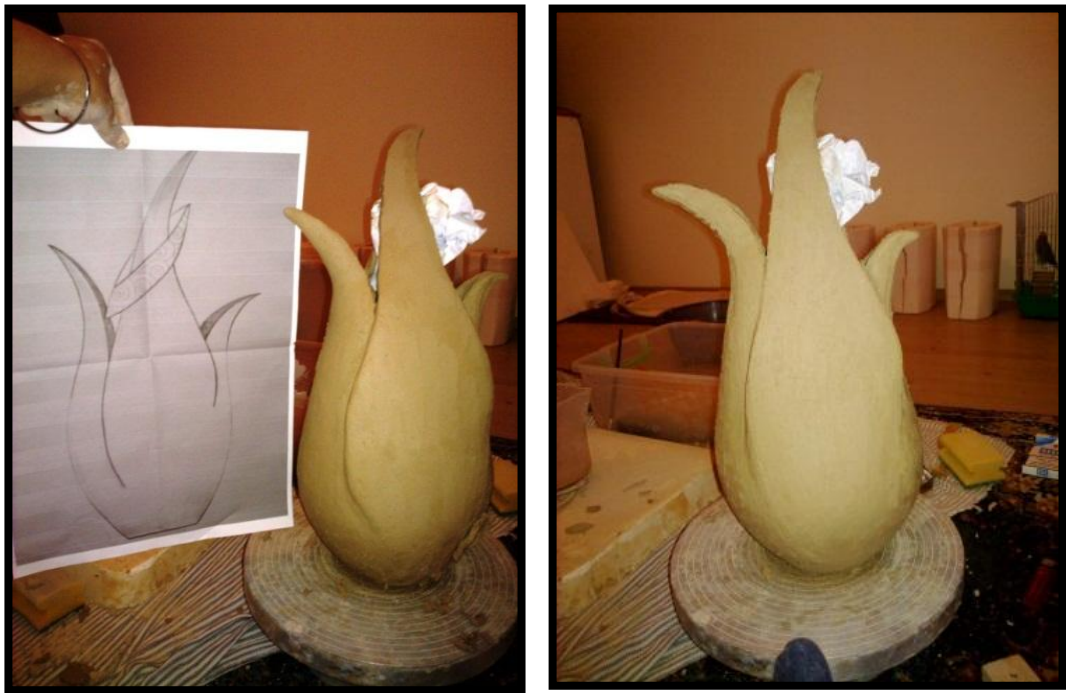
Resim 101. Kırmızı amurla 3 Boyutlu Lale Motifi ve Kaftan Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 102. Kırmızı amurla 3 Boyutlu Lale Motifi ve Kaftan Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 103. Kırmızı amurla 3 Boyutlu Haliç İŖi ve Lale Motifi Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 104. Kırmızı amurla 3 Boyutlu Haliç İŖi ve Lale Motifi Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012

3.1.3. Fırlama Aşamaları

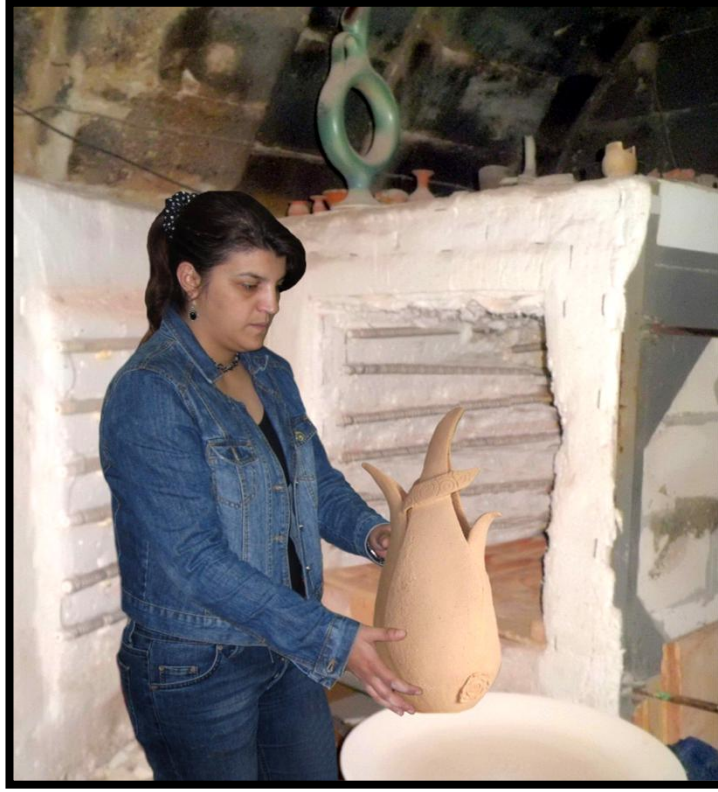
Çalışmalar öncelikle şamotlu çamur, kırmızı çamur ve döküm çamuru kullanılarak mermer masada şekillendirilmiş, deri sertliğine geldiğinde rötuşlama işlemi yapılmıştır.

Her üç çamur türünde de Haliç İşi ve Lale Motifi ve kaftan formları tek parça olarak üretilmiştir.

Uygulamaların şekillendirilme aşamaları tamamlandıktan sonra kurutulmuş, tamamen nemlerini atmış olan çalışmalar 960 °C'lik bisküvi fırınında pişirilmiştir. Bisküvi pişirimi yapılmış, çalışmalar dekorlamaya hazır hale getirilmiştir. Fırlama aşamaları "Resim 105" ile "Resim 108" arasında görülmektedir.

Resim 105. Fırlama Aşamaları

Resim 106. Fırlnlama Aşamaları

Resim 107. Fırlnlama Aşamaları

Resim 108. Fırınlama Aşamaları

3.1.4. Dekor Aşamaları

Bisküvi pişimi yapılarak fırça ile dekor uygulamasına hazır hale getirilmiş, sonraki aşamada tasarım karbon kâğıdı yardımıyla yüzeye aktarılarak dekor uygulaması yapılmıştır.

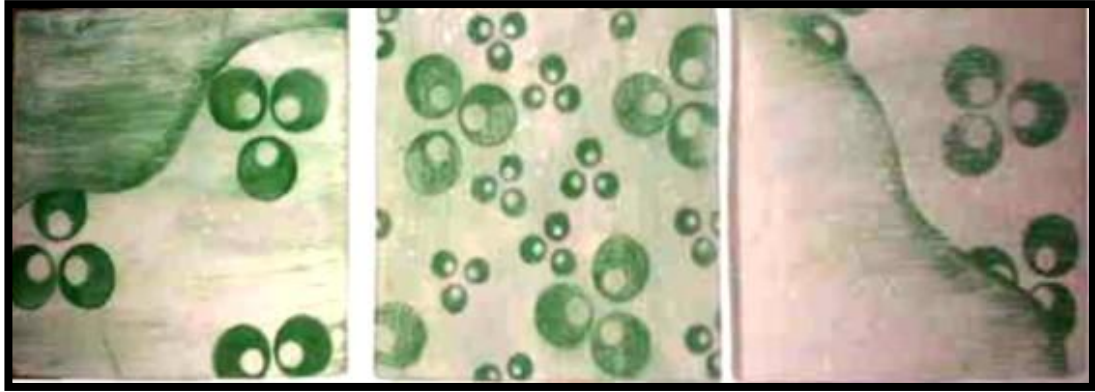
Dekor uygulamalarında fırça ile dekorlama yöntemi kullanılmıştır. Resim 109” ile “Resim 119” arasında görülmektedir.

Resim 109. Kırmızı Çamur Plakaya Çintemâni Motifinin Beyaz Astar İle Dekor Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 110. Kırmızı Çamur Plakaya Çintemâni Motifinin Beyaz Astar İle Dekor Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 111. Kırmızı Çamur Plakaya Çintemâni Motifinin Fırça İle Dekor Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 112. Kırmızı Çamur Plakaya Çintemâni Motifinin Fırça İle Dekor Uygulaması,
Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 113. Döküm Çamuru İle 3 Boyutlu Lale Motifi ve Kaftan Uygulaması Nurcihan
CİHAN, 2012

Resim 114. Döküm Çamuru, 3 Boyutlu kaftan Üzerine Çintemâni Motifinin Karbon Kâğıdı İle Aktarılması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 115. Kırmızı Çamur Plakaya Çintemâni Motifinin Fırça İle Dekor Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 116. Kırımızı Çamur Plakaya Çintemâni Motifinin Fırça İle Dekor Uygulaması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 117. Döküm Çamuru, 3 Boyutlu kaftan Üzerine Çintemâni Motifinin Fırça ile Dekor Uygulanması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 118. Döküm Çamuru, 3 Boyutlu kaftan Üzerine Çintemâni Motifinin Fırça ile Dekor Uygulanması, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 119. Döküm Çamuru, 3 Boyutlu kaftan Üzerine Çintemâni Motifinin Fırça ile Dekor Uygulanması, Nurcihan CİHAN, 2012

3.5. Sırlama Aşamaları

Bisküvi fırınından çıkarılan çalışmalar, pistole kullanılarak 960 °C'lik şeffaf sır ile sırlanmıştır. Bünye üzerinde oluşan çatlakların daha iyi ortaya çıkması için mangan oksit kullanılmıştır. Daha önceden de bahsedildiği gibi çalışmalarda bu sır bilinçli olarak tercih edilmiş, şeffaf sırlama tekniği ile sırlanmıştır.

Resim 120. Bisküvi Pişimi Yapılmış Sırlanmaya Hazırlanan Çalışmalar

Resim 121. Bisküvi Pişimi Yapılmış Sırlanmaya Hazırlanan Çalışmalar

Resim 122. Akıtma Yöntemiyle Sırlama Çalışması

Resim 123. Akıtma Yöntemiyle Sırlama Çalışması

Resim 124. Çalışmaların Pistole Yöntemiyle Sırlama Aşaması

Resim 125. Çalışmaların Pistole Yöntemiyle Sırlama Aşaması

Resim 126. Sır Altı Boya, Krom Oksit ve Şeffaf Sır Uygulaması

Resim 127. Beyaz Astar ve Şeffaf Sır Uygulaması

Resim 128. Bisküvi Pişimi Yapılmış Sırlanmaya Hazırlanan Çalışmalar

Resim 129. Mangan Oksit, Krom Oksit, Demir Oksit Ve Şeffaf Sır Uygulaması

Resim 130. Mangan Oksit, Krom Oksit, Demir Oksit Ve Şeffaf Sır Uygulaması

Resim 131. Sır Altı Kırmızı Çini Astarı Krom Oksit, Demir Oksit Ve Şeffaf Sır Uygulaması

Resim 132. Krom Oksit, Demir Oksit Ve Şeffaf Sır Uygulaması

Son olarak çalışmalar 960°C'lik Şeffaf ve renkli sırlarla sırlanıp 960°C'de son kez pişirilmiş sunuma hazır hale getirilmiştir.

Resim 133. 960°C Pişmiş Şeffaf Sırlı Çalışmalar

Resim 134. 960⁰C Pişmiş Şeffaf Sırlı Çalışmalar

Resim 135. 960⁰C Pişmiş Şeffaf Sırlı Çalışmalar

Resim 136. 960⁰C Pişmiş Şeffaf Sırlı Çalışmalar

Resim 137. 960⁰C Pişmiş Şeffaf Sırlı Çalışmalar

Resim 138. 960⁰C Pişmiş Şeffaf Sırlı Çalışmalar

Resim 139. 960⁰C Pişmiş Şeffaf Sırlı Çalışmalar

Resim 140. 960°C Pişmiş Şeffaf Sırlı Çalışmalar

3.1.6. Sunum

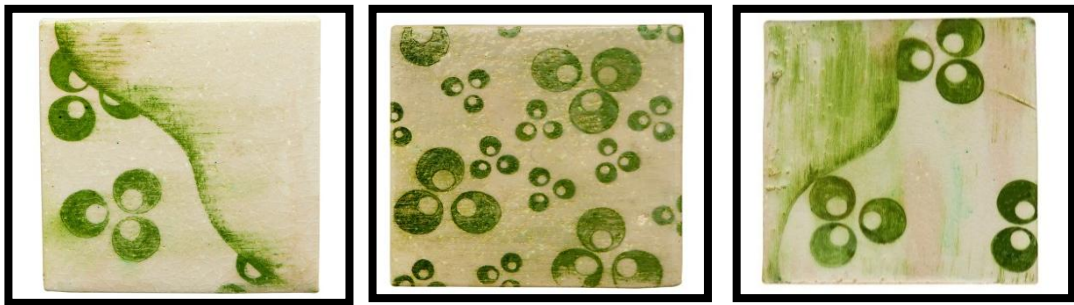
Resim 141. Üçlü Lale ve Haliç İşi Motifi Yorumu, Nurcihan CİHAN, 2012

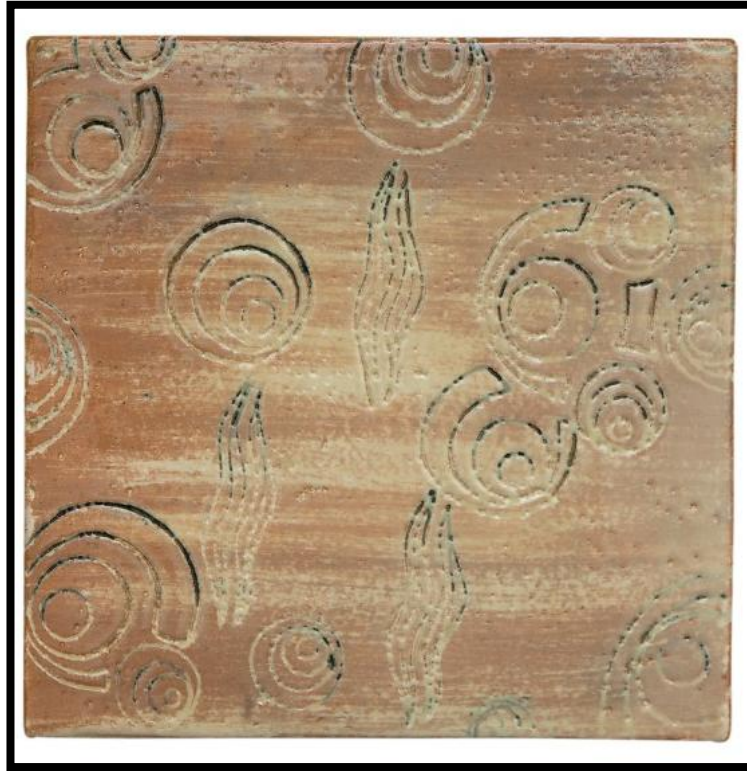
Resim 142. Üçlü Haliç İşi Yorumu, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 143. Üçlü Çintemâni Yorumu, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 144. Üçlü Çintemâni Yorumu, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 145. Çintemâni Motifi Yorumu, Nurchihan CİHAN, 2012

Resim 146. Çintemâni Motifi Yorumu, Nurchihan CİHAN, 2012

Resim 147. Lale ve Çintemâni Motifi Yorumu, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 148. Lale ve Çintemâni Motifi Yorumu, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 149. Lale ve Haliç İşi Motifi Yorumu, Nurcihan CİHAN, 2012

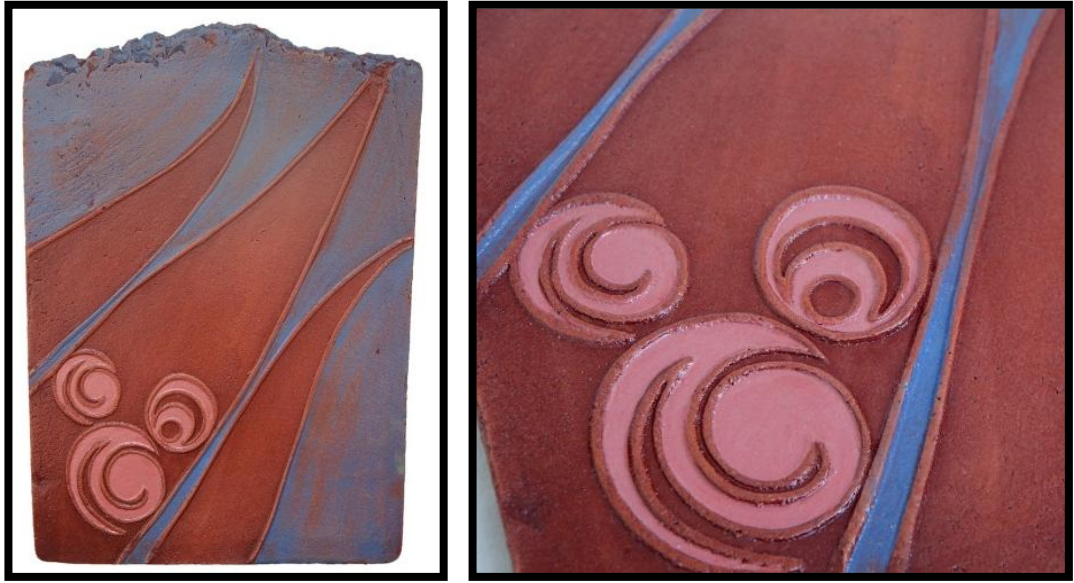
Resim 150. Lale ve Haliç İşi Motifi Yorumu/Detay, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 151. Lale ve Haliç İşi Motifi Yorumu/Detay, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 152. Lale ve Haliç İşi Motifi Yorumu/Detay, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 153. Lale ve Çintemâni Motifi Yorumu/Detay, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 154. Lale Motifi Yorumu/Detay, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 155. Çintemâni Motifi ve Kaftan Yorumu/Detay, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 156. Çintemâni, Haliç İşi Motifi ve Kaftan Yorumu/Detay, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 157. Çintemâni, Haliç İşi Motifi ve Kaftan Yorumu/Detay, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 158. Lale Motifi ve Kaftan Yorumu/Detay, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 159. Haliç İşi Motifi ve Kaftan Yorumu/Detay, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 160. Lale Motifi ve Kaftan Yorumu/Detay, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 161. Lale Motifi ve Kaftan Yorumu/Detay, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 162. Lale Motifi ve Kaftan Yorumu/Detay, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 163. Haliç İşi Motifi ve Kaftan Yorumu/Detay, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 164. Çintemâni Motifi ve Kaftan Yorumu/Detay, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 165. Haliç İşi ve Kaftan Yorumu/Detay, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 166. Haliç İşi ve Lale Motifi Yorumu/Detay, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 167. Çintemâni, Lale Motifi ve Kaftan Yorum, Nurcihan CİHAN, 2012

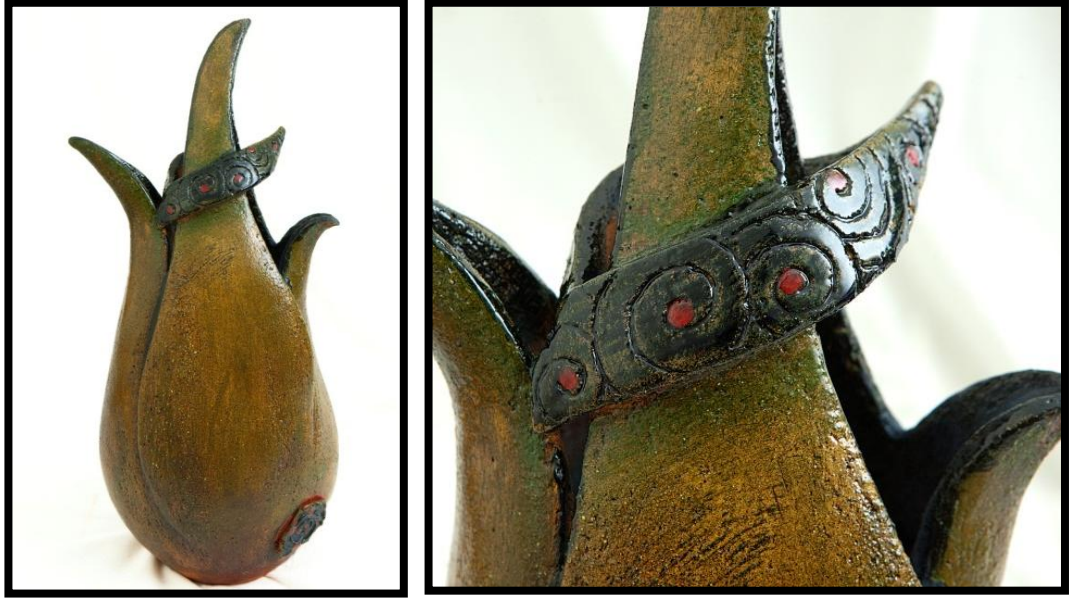
Resim 168. Çintemâni, Lale Motifi ve Kaftan Yorum , Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 169. Çintemâni ve Kaftan Yorum , Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 170. Haliç İşi ve Lale Motifi Yorum/Detay, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 171. Haliç İşi ve Lale Motifi Yorum /Detay, Nurcihan CİHAN, 2012

Resim 172. Haliç İşi ve Lale Motifi Yorum /Detay, Nurcihan CİHAN, 2012

SONUÇ

Osmanlı İmparatorluğu döneminde, giyim önemli bir tasarım ögesi olarak kabul edilmiştir. Hatta tekstil ve giyim, özellikle bu iletişim dili açısından üzerinde çok durulan ve devlet düzeyinde titizlikle denetlenen bir konu olmuştur. Osmanlı giyim kuşamı, altı yüzyıl boyunca, benzer kıyafetlerden oluşmuş, biçimsel olarak aynı ilkeler doğrultusunda kalmış ve sadece detaylar değişmiştir. Genelde kaftan, entari, hırka ve şalvar çok kullanılmıştır. Bu kıyafetlerden en belirleyicisi de " kaftanlar "dır. Kaftan genellikle erkekler tarafından giyilmiştir.

Bir itibar göstergesi olan kaftanlar, bu itibarı dokumasında kullanılan değerli malzemelerin yanı sıra, uzman kişilerce hazırlanmış, özellikle padişah giysileri için dokunmuş, ideolojik ilkeler doğrultusunda tasarlanmış desenleri ile sağlamaktadır.

Osmanlı kumaşlarını kumaş yapan unsurlardan biri, desenlerin zenginliğidir. Motifler, kumaşlarda bir kompozisyon şeklinde ahenkle dokunmuştur. Osmanlı kumaş desencileri, kumaşın eni ve boyunca motiflerin yerleşimlerini, düzenlerini en iyi şekilde ayarlayarak deseni ortaya çıkarırlardı.

Sonuç olarak işte bütün bu özelliklere sahip olan, görüntüsü ve anlamı ile bir döneme ait bütün bilgileri veren kaftanlar acaba farklı bir malzemeye günümüz çizgisinde değerlendirilse nasıl olur sorusuna yanıt aranmıştır.

17. Yüzyıl kaftanları ile üzerindeki Lale, Çintemâni ve Haliç İşi motifleri ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Bu çalışma kapsamında yapılan sanatsal uygulamalarda Lale, Çintemâni, Haliç İşi motifleri ile kaftan formundan yola çıkılarak yapılan uygulamalarda temel tasarım yöntemlerinden faydalanılmış, bu motifler iki boyutlu yüzeylerde ve kaftan formları üzerinde yeniden tasarlanarak geçmişe göndermeler yapılmıştır.

Öncelikli olarak 620 yıl hüküm süren Osmanlı imparatorluğu geleneksel sanatları, korunmalıdır. Yeniden üretimi söz konusu olursa kendi kimliği ve mantığı çerçevesinde üretilmelidir. Yapılan araştırmada gördük ki birçok atölyelerde üretilen formların tamamen ticari kaygı taşıdığı görülmüştür.

Dönemin ihtişamını yansıtan kaftan formunu ve motiflerini sadece ticari kaygı ile tasarım ilkelerinden ve sanattan uzak üretmişlerdir. Eğer günümüz estetik mantığı içerisinde yer alacaksa kişisel sezgi ve yaratma gücüyle geçmişe göndermeler yapan tasarım prensipleri benimsenmelidir.

Çalışmalar için hazırlanan tasarımlar Lale, Haliç İşi, Çintemâni motiflerinden ve kaftanın formundan esinlenilerek gerçekleştirilmiştir. Geçmişin izlerini bu günün eserlerinde görmek geçmişe göndermeler yapabilmek bu çalışmanın temel hedefleri arasındadır.

KAYNAKLAR

- Akkaya D. (2007) *İstanbul Topkapı Sarayı'nda Bulunan Kaftan Kumaşlarındaki Motif, Desen Ve Kompozisyon Özellikleri*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, El Sanatları Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara. s.48
- Aktepe, Ş, (2009) *Günümüz Tekstil Desenlerinde Klasik Osmanlı Saray Kumaşlarının Etkisi (16.YY.)*, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Geleneksel Türk Sanatları Anasanat Dalı yüksek Lisans Tezi, İstanbul. s.5)
- Aslanapa, Oktay; *Türk Sanatı*, Remzi Kitabevi, İstanbul 1993. S.363
- Berk, A. (2006) *Seçilmiş Örneklerden Bulgaristan Ve Türk Geleneksel Giysi Yapılarının Ve Kumaşlarının Karşılaştırılması*, Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Tekstil Anasanat Dalı, İstanbul. s.19-2
- Çetin, Ö.H. (2008) *Osmanlı İmparatorluk Dönemi Resim Sanatında Türk Giyim-Kuşamı (1600-1700)*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Doktora Tezi I.Cilt Ankara. s. 79-81-945
- Gencal Öztürk, R. Z. (2010) *16. Ve 17. Yüzyıl Osmanlı Kaftanları*, Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tekstil ve Moda Tasarımı Anasanat Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul. s.146-148.
- Görünür, L. Semra Ö. (2006). “*Osmanlı Kaftanları İle Entarilerinin Farkları Ve Kullanılışları*”, İTÜ Dergisi, Aralık, Cilt.3, Sayı.1, İstanbul. s. 59-68.
- Kozbekçi Ayran Pınar, S. (2010) *17. – 18. Yüzyıl Döneminde Osmanlı Kaftanları Ve Japon Kimonoları Üzerine Karşılaştırmalı Çözümlemeler*, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Tekstil Anasanat Dalı, Sanatta Yeterlik Tezi, İzmir. s.76-89
- Lale Görünür ve Semra Ögel, “*Osmanlı Kaftanları ile Entarilerinin Farkları ve Kullanılışları*”, İTÜ Dergisi/b Sosyal Bilimler, Cilt.3, Sayı.1, İstanbul, Aralık 2006, s.64
- Lale Mehmet. (2006) *II. Mahmud Dönemi Kıyafet Alanında Yapılan Yenilikler*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Isparta s.14

Özcan, S.(2009), *Topkapı Sarayı Müzesi'nde Bulunan 17. Yüzyıl Padişah Kaftanlarının İncelenmesi*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giyim Sanatları Eğitimi Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Konya. s.31- 51

<http://www.tsk.mil.tr>.

Kuzucular, Ş. Osmanlı Saray ve Halk Kültüründe Giyim Kuşam.

<http://www.edebiyadvesanatakademisi.com/sanat/64-osmanli-saray-ve-halk-kulturunde-giyim-kusam.html> (12 Ekim 2011)

RESİM KAYNAKLARI

Resim 1. Surnameden Bölük Ağalarına Hil’at Giydirilmesi.

Akkaya D. (2007) *İstanbul Topkapı Sarayı’nda Bulunan Kaftan Kumaşlarındaki Motif, Desen Ve Kompozisyon Özellikleri*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, El Sanatları Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara. s. 29

Resim 2. I. Ahmet (1590 – 1617) Topkapı Sarayı Müzesi (I. Sultan Ahmet türbesinden, Süleymaniye Müzesine oradan da T.S.M. gelmiştir.)

Akkaya D. (2007) *İstanbul Topkapı Sarayı’nda Bulunan Kaftan Kumaşlarındaki Motif, Desen Ve Kompozisyon Özellikleri*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, El Sanatları Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara. s. 160

Resim 3. IV. Murat (1609 – 1640) Kaftanı

Akkaya D. (2007) *İstanbul Topkapı Sarayı’nda Bulunan Kaftan Kumaşlarındaki Motif, Desen Ve Kompozisyon Özellikleri*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, El Sanatları Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara. s. 203

Resim 4. Sultan III. Murad’ın Kaftanı 1574-1595, Topkapı Palace

Lale Mehmet. (2006) *II. Mahmud Dönemi Kıyafet Alanında Yapılan Yenilikler*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Isparta s.14

Resim 5. Osmanlıda Giyim Kuşam

<http://www.ailevadisi.net/moda-dunyasi395038-osmanlida-giyim.html>

Resim 6. Sultan II. Selim tsm

<http://www.e-marineeducation.comtrdenizci-ressamlar-haydar-reis-nakkas-nigari>

Resim 7. Kaftan

<http://www.erkekgomlekleri.com/osmanlida-giyim-kusam.html/osmanlida-giyim2>

Resim 8. Dolaşmalı düzende yerleştirilmiş motifler.

Özcan, S. (2009), *Topkapı Sarayı Müzesi'nde Bulunan 17. Yüzyıl Padişah Kaftanlarının İncelenmesi*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giyim Sanatları Eğitimi Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Konya. s. 49-51

Resim 9. Şaşırtmalı düzende yerleştirilmiş motifler.

Özcan, S. (2009), *Topkapı Sarayı Müzesi'nde Bulunan 17. Yüzyıl Padişah Kaftanlarının İncelenmesi*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giyim Sanatları Eğitimi Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Konya. s. 49-51

Resim 10. Üst üste sıralı düzende yerleştirilmiş desen.

Özcan, S. (2009), *Topkapı Sarayı Müzesi'nde Bulunan 17. Yüzyıl Padişah Kaftanlarının İncelenmesi*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giyim Sanatları Eğitimi Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Konya. s. 49-51

Resim 11. Yatay düzende yerleştirilmiş motifler.

Özcan, S. (2009), *Topkapı Sarayı Müzesi'nde Bulunan 17. Yüzyıl Padişah Kaftanlarının İncelenmesi*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giyim Sanatları Eğitimi Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Konya. s. 49-51

Resim 12. Şeritli düzende yerleştirilmiş motifler.

Özcan, S. (2009), *Topkapı Sarayı Müzesi'nde Bulunan 17. Yüzyıl Padişah Kaftanlarının İncelenmesi*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giyim Sanatları Eğitimi Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Konya. s. 49-51

Resim 13. Üç benek motifi ile dekore edilmiş, çocuk kaftanı. 16.yy. ikinci yarısı.

Görünür, L. Semra Ö. (2006). “*Osmanlı Kaftanları İle Entarilerinin Farkları Ve Kullanılışları*”, İTÜ Dergisi, Aralık, Cilt.3, Sayı.1, İstanbul. s. 64

Resim 14. Çintemâni ve Lale motifli III. Murat’ın Kaftanı.

(<http://www.ailevadisi.net/moda-dunyasi395038-osmanlida-giyim.html>)

Resim 15. Sultan I. Ahmet

Gencal Öztürk, R. Z. (2010) *16. Ve 17. Yüzyıl Osmanlı Kaftanları*, Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tekstil ve Moda Tasarımı Anasanat Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul. s.146-148

Resim 16. III. Mustafa’nın Kızı Fatma Sultan’ın Entarisi T.S.M.

Akkaya D. (2007) *İstanbul Topkapı Sarayı’nda Bulunan Kaftan Kumaşlarındaki Motif, Desen Ve Kompozisyon Özellikleri*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, El Sanatları Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara. s. 24

Resim 17. Çintemâni Motifli İç Kaftanı T.S.M.

Akkaya D. (2007) *İstanbul Topkapı Sarayı’nda Bulunan Kaftan Kumaşlarındaki Motif, Desen Ve Kompozisyon Özellikleri*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, El Sanatları Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara. s. 31

Resim 18. I. Süleyman’ın Oğlu Şehzade Mehmet’in Tören Kaftanı.

Akkaya D. (2007) *İstanbul Topkapı Sarayı’nda Bulunan Kaftan Kumaşlarındaki Motif, Desen Ve Kompozisyon Özellikleri*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, El Sanatları Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara. s. 32

Resim 19. Sadrazam Mahmut Paşa'nın Dışı Kumaş Kaplı Zırh Kaftanı

Akkaya D. (2007) *İstanbul Topkapı Sarayı'nda Bulunan Kaftan Kumaşlarındaki Motif, Desen Ve Kompozisyon Özellikleri*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, El Sanatları Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara. s. 33

Resim 20. I. Ahmed'e (1603-1617) Atfedilen Kısa Kollu Çocuk Kaftanı

Çetin, Ö.H. (2008) *Osmanlı İmparatorluk Dönemi Resim Sanatında Türk Giyim-Kuşamı (1600-1700)* Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Doktora Tezi I.Cilt Ankara. s. 945

Resim 21. Sultan I. Ahmed'e Atfedilen 113 Cm. Uzunluğunda Genç Kaftanı

Akkaya D. (2007) *İstanbul Topkapı Sarayı'nda Bulunan Kaftan Kumaşlarındaki Motif, Desen Ve Kompozisyon Özellikleri*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, El Sanatları Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara. s. 160

Resim 22. II. Osman'a Ait Üzerinde Kan Lekesi Bulunan Kaftan

Akkaya D. (2007) *İstanbul Topkapı Sarayı'nda Bulunan Kaftan Kumaşlarındaki Motif, Desen Ve Kompozisyon Özellikleri*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, El Sanatları Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara. s.181

Resim 23. Sultan IV. Murad'a Ait Olan Uzun Kollu Tören Kaftanı

Akkaya D. (2007) *İstanbul Topkapı Sarayı'nda Bulunan Kaftan Kumaşlarındaki Motif, Desen Ve Kompozisyon Özellikleri*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, El Sanatları Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara. s. 187

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Nurcihan CİHAN

Uyruğu : Türkiye

Doğum Tarihi ve Yeri : 15.04.1974, Kayseri / Yeşilhisar

Medeni Durumu : Bekâr

Telefon Numarası : 0530 821 70 72

E- mail : nurcihan.cihan@boyteks.com

Yazışma Adresi : Hürriyet Yeniköy mh. Bübül cad. Sıla sit. C bl. Giriş
No: 1 Melikgazi/KAYSERİ

EGİTİMİ

<u>Derece</u>	<u>Kurum</u>	<u>Mezuniyet Tarihi</u>
Lisans	Anadolu Üniversitesi GSF.	1997
Lise	Fevzi çakmak Lisesi	1991

STAJ DENEYİMLERİ

1997 Mustafa İpekdere Atölyesi Avanos /NEVŞEHİR

1996Turkuaz Seramik Fabrikası / KAYSERİ

YABANCI DİL

İngilizce

